

ΜΕΤΑΛΛΕΙΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

ΜΕΤΑΛΛΕΥΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ

18 ΚΑΙΡΙΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ &

18 ΑΛΗΘΙΝΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΟΛΕΣ ΟΙ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΕΧΟΥΝ ΤΗΝ ΣΦΡΑΓΙΔΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΥΠΟΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΠΟΦΑΣΗ 1492 (11/4/2013).

ΟΛΑ ΤΑ ΕΔΑΦΙΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΟΝΤΑΙ ΑΥΤΟΥΣΙΑ.

1. Ποιά Υπουργεία έχουν συναποφασίσει να γίνει η επένδυση;

Η έγκριση Περιβαλλοντικών όρων της επένδυσης ήταν μια απόφαση πολλών υπουργείων: Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, Ανάπτυξης Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και Πολιτισμού και Τουρισμού τα οποία θεωρούνται συναρμόδια.

Τα ανωτέρω αναφέρονται στο άρθρο 2 της απορριπτικής απόφασης του ΣτΕ της 11ης Απριλίου 2013 κατά της αίτησης ακύρωσης της υπ' αριθμ. 201745/26.7.2011 Κοινής Υπουργικής Απόφασης Εγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (ΚΥΑ ΕΠΟ) της επένδυσης.

2. Ποιοί έκαναν αίτηση στο Συμβούλιο Επικρατείας να ακυρωθεί η επένδυση ;

Ήταν κάτοικοι της περιοχής, ιδιοκτήτες ακινήτων και απασχολούμενοι σε αγροτικές και τουριστικές επιχειρήσεις, μελλισοκόμοι κ.ά. Να σημειωθεί ότι 19 από αυτούς παραιτήθηκαν πριν την εκδίκαση της υπόθεσης από το Συμβούλιο της Επικρατείας, όπως αναφέρεται στο άρθρο 4 της απορριπτικής για τους πολέμιους της επένδυσης απόφασης του ΣτΕ.

3. Ποιοι υποστήριξαν την επένδυση και έκαναν παρέμβαση κατά της ακύρωσής της;

Δεν ήταν μόνον η άμεσα ενδιαφερόμενη εταιρεία «Ελληνικός Χρυσός», αλλά και το Εργατοϋπαλληλικό Κέντρο Ν. Χαλκιδικής (που έχει ως καταστατικό σκοπό την προάσπιση των επαγγελματικών συμφερόντων των εργαζομένων που αποτελούν μέλη των εργατικών σωματείων) και ο Σύνδεσμος Μεταλλευτικών Επιχειρήσεων (με καταστατικό

σκοπό την ενίσχυση των μεταλλευτικών επιχειρήσεων και την αξιοποίηση του ορυκτού δυναμικού της χώρας). Ο κάθε φορέας παρενέβη με ξεχωριστά δικόγραφα.

Για περισσότερες πληροφορίες δείτε το άρθρο 3 της απορριπτικής απόφασης του ΣτΕ της 11ης Απριλίου 2013 κατά της αίτησης ακύρωσης της υπ' αριθμ. 201745/26.7.2011 κοινής υπουργικής απόφασης έγκρισης Περιβαλλοντικών όρων της επένδυσης.

4. Πως κατέληξαν τα μεταλλεία στα χέρια της El Dorado και της «Ελληνικός Χρυσός»;

Το 1996, τα Μεταλλεία Κασσάνδρας πωλήθηκαν στην εταιρεία εξόρυξης μετάλλων TVX HELLAS μετά από δημόσιο διαγωνισμό για ποσό ισοδύναμο των 32 εκατ. ευρώ. Η πώληση περιλάμβανε όλα τα πάγια και κυκλοφορούντα στοιχεία ενεργητικού της εταιρείας, τα μεταλλευτικά δικαιώματα, τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, τις σχετικές άδειες για τις μεταλλευτικές δραστηριότητες και δύο μεταλλεία σε πλήρη λειτουργία (Μαύρες Πέτρες και Ολυμπιάδα).

Το 2002, ακυρώνονται όλες οι προτάσεις της TVX HELLAS για την ανάπτυξη των μεταλλείων Κασσάνδρας από το Συμβούλιο της Επικρατείας (ΣτΕ Ολ. 613 έως 615/2002 και 3615/2002). Τον Ιανουάριο του 2003 η TVX βγάζει σε διαθεσιμότητα το σύνολο των εργαζομένων.

Τον Ιούνιο του 2003, η TVX HELLAS καταθέτει αίτηση πτώχευσης και διάθεση αποχώρησης από την Ελλάδα καταγράφοντας ζημίες και έχοντας απλήρωτους τετρακόσιους πενήντα εργαζόμενους και προμηθευτές επί 6 μήνες.

Καθόλη τη διάρκεια του έτους 2003 αναζητείται συνέχεια της δραστηριότητας στην ΒΑ Χαλκιδική. Η αξία του ενεργητικού των μεταλλείων Κασσάνδρας υπέστη σοβαρή απομείωση, σύμφωνα με τους διεθνείς κανόνες της αγοράς, αλλά και την επιστημονική και τεχνική δεοντολογία στην εκμετάλλευση μεταλλείων εξαιτίας:

- Της παρατεταμένης αδράνειας των μεταλλείων Κασσάνδρας.
- Των δικαστικών αποφάσεων του Συμβουλίου της Επικρατείας.
- Της αβεβαιότητας που δημιούργησε η αδυναμία υλοποίησης του επενδυτικού προγράμματος της TVX HELLAS.

Τότε εμφανίζεται η Ελληνικός Χρυσός ΑΕ σαν εν δυνάμει φορέας συνέχισης. Ωστόσο, η εξαγορά της TVX HELLAS απ' ευθείας παρουσιάζει προβλήματα:

- Δεν υπάρχει χρόνος οικονομικού ελέγχου
- Έχει ήδη απορριφθεί η συνέχιση της λειτουργίας των δύο μεταλλείων από το ΣτΕ
- Υπάρχουν σοβαρές οικονομικές υποχρεώσεις της TVX σε εργαζόμενους και προμηθευτές
- Περιβαλλοντικά θέματα στην περιοχή απαιτούν άμεσες και συνεχείς επεμβάσεις
- Η επαναδειοδότηση έχει καταστεί προβληματική μετά την απόφαση του ΣτΕ (χρειάζεται άλλη προσέγγιση).

Επιλέγεται η λύση της εξαγοράς του ενεργητικού της TVX με διαμεσολάβηση του Ελληνικού Δημοσίου προκειμένου να διασφαλιστεί η πληρωμή προσωπικού και προμηθευτών, η περιβαλλοντική συνέχεια και η πρόθεση αδειοδότησης σε δύο χρόνια. Τα οικονομικά διασφαλίζονται με συμμετοχή 11.000.000€ από την Ελληνικός Χρυσός και 11.000.000€ από την ίδια την TVX.

Στις 12 Δεκεμβρίου 2003, υπογράφεται η σύμβαση 22138/2003 η οποία κυρώθηκε με το άρθρο 52 του Ν. 3220/2004 (ΦΕΚ 15 Α'/28.1.2004) και καταβάλλονται στους

εργαζόμενους 17.800.000 €, τα δε υπόλοιπα (ΙΚΑ, προμηθευτές) τοποθετούνται σε πτωχευτική διαχείριση (η οποία δεν έχει ολοκληρωθεί ακόμη).

Επομένως, υπήρξε συναλλαγή τρίτων με διαμεσολαβητή το Ελληνικό Δημόσιο για καθαρά λόγους προστασίας εργαζομένων και περιβάλλοντος και το τίμημα ανταποκρινόταν στην κατάσταση, στην οποία είχαν περιέλθει τα Μεταλλεία Κασσάνδρας κατά το χρόνο που έγινε η μεταβίβαση.

Στο ιδιαίτερα εκτενές άρθρο 6 της απόφασης του ΣτΕ αναλύονται όλα τα ανωτέρω και περιγράφεται και με χρονολογική σειρά όλη η ιστορία της ιδιοκτησίας των μεταλλείων.

5. Τι συμβαίνει με το τίμημα των 11.000.000 ευρώ που παραχωρήθηκαν τα μεταλλεία; Είναι λίγα τα χρήματα;

Η αξία των μεταλλείων, στη δεδομένη χρονική στιγμή και λόγω των γεγονότων που ίσχυαν τότε (χρέη σε εργαζόμενους, καμία άδεια σε ισχύ, υποχρεώσεις διαχείρισης των περιβαλλοντικών κινδύνων ανεξαρτήτως προόδου της επένδυσης κ.π.α.) ήταν αρνητική. Τα 11 εκατ. ευρώ που δόθηκαν από την επερχόμενη Ελληνικός Χρυσός και τα άλλα 11 εκατ. € που δόθηκαν από την αποχωρούσα TVX κάλυψαν οφειλές προς εργαζόμενους και τρίτους.

Η απόφαση του ΣτΕ της 17-04-2013 αναφέρει αναλυτικά και με σαφήνεια τα ανωτέρω στο άρθρο 31: «Εξ άλλου, ο προβαλλόμενος ισχυρισμός ότι το τίμημα των 11.000.000 ευρώ που συμφωνήθηκε για τη μεταβίβαση των μεταλλείων, χωρίς να έχει διενεργηθεί διαγωνισμός και με απαλλαγή της παρεμβαίνουσας από τους φόρους μεταβιβάσεως είναι ανεπαρκές οικονομικό αντιστάθμισμα και συνιστά παράνομη κρατική ενίσχυση, ως έχει κριθεί με την 48/2008 απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ανεξαρτήτως εάν ο συγκεκριμένος ισχυρισμός προβάλλεται παραδεκτως στο πλαίσιο της παρούσης δίκης, είναι, πάντως, απορριπτέος και κατ' ουσίαν. Και τούτο διότι η δημόσια ωφέλεια που προκύπτει από το επίμαχο έργο δεν εξαντλείται στο χρηματικό τίμημα που κατεβλήθη για την κατά το άρθρο 144 παρ. 3 του Μεταλλευτικού Κώδικα (ν.δ. 210/1973, Α' 295) απευθείας μεταβίβαση των μεταλλείων, διότι όπως προκύπτει από τα στοιχεία που προεκτέθησαν, η παρεμβαίνουσα ανέλαβε άμεσα τη διαχείριση των έντονων περιβαλλοντικών προβλημάτων που ανέκυψαν από την προγενέστερη εκμετάλλευση της περιοχής από τις προηγούμενες δικαιούχους εταιρείες, προκειμένου να αποτρέπεται ρύπανση των περιβαλλοντικών μέσων (αντλήσεις υδάτων, συντήρηση υπογείων έργων, λιμνών και τελμάτων, αντιμετώπιση κατιζήσεων και φαινομένου όξινης απορροής) με δικό της κόστος για όλο το χρονικό διάστημα από την υπογραφή της συμβάσεως έως και σήμερα. Περαιτέρω, στον περιβαλλοντικό σχεδιασμό που προτάθηκε με τη Μ.Π.Ε. έχει ενσωματώσει όλους τους παλαιούς χώρους απόθεσης και όλες τις περιοχές που έχουν θιγεί από τις προγενέστερες εκμεταλλεύσεις, προτείνοντας ένα ολοκληρωμένο και αποτελεσματικό σχέδιο συστηματικής αντιμετώπισης και αποκατάστασης των περιβαλλοντικών προβλημάτων, που περιλαμβάνει τη λιθογόμωση των παλαιών εξοφληθέντων κενών ώστε να αντιμετωπισθεί το φαινόμενο της όξινης απορροής, την ολοκληρωμένη διαχείριση των αποβλήτων των παλαιών αποθέσεων μέσω της δημιουργίας εγκατάστασης κατάλληλων προδιαγραφών επικινδύνων αποβλήτων, την εξυγίανση των εδαφών των χώρων παλαιών αποθέσεως κατόπιν ειδικού σχεδίου, καθώς και μέτρα για την ποσοτική και ποιοτική αναβάθμιση υδάτων, επιφανειακών και υπόγειων, που έχουν υποβαθμισθεί. Και ναι μεν, όπως και οι αιτούντες ισχυρίζονται, η αποκατάσταση της λίμνης τελμάτων Ολυμπιάδας αναμένεται να επιφέρει σημαντικό οικονομικό όφελος στην παρεμβαίνουσα από την αξιοποίηση των αποτιθέμενων μεταλλευμάτων, πέραν όμως του κόστους αποκατάστασης των θιγείσων περιοχών, της υλοποίησης, παρακολούθησης και συντήρησης του προτεινόμενου σχεδιασμού, της περιβαλλοντικής διαχείρισης του έργου,

της σταδιακής αποκατάστασης των μη λειτουργικών χώρων και της καταβολής των χρηματοοικονομικών εγγυήσεων και ασφαλειών, η παρεμβαίνουσα θα πρέπει να χρηματοδοτήσει και τις κοινωνικές παρεμβάσεις που είναι υποχρεωμένη ή προτίθεται να αναλάβει προς όφελος της τοπικής κοινωνίας, της οποίας το φυσικό και κοινωνικό κεφάλαιο χρησιμοποιεί και οι οποίες συνίστανται αφ' ενός στις οικονομικές επιβαρύνσεις που έχει αναλάβει στο πλαίσιο του αρχαιολογικού νόμου (ανασκαφικές έρευνες, ανάδειξη και αξιοποίηση αρχαιολογικών χώρων, λοιπά μέτρα προστασίας) και αφ' ετέρου στη συνεισφορά στην τοπική κοινωνία με διάφορα έργα και δράσεις, όπως αναφέρθηκε αναλυτικά ανωτέρω, συνεκτιμωμένης και της προβλεπόμενης στο άρθρο 84 του Μεταλλευτικού Κώδικα δυνατότητας επιβολής μεταλλευτικών δικαιωμάτων σε βάρος του φορέα εκμετάλλευσης».

6. Τελικά από τι ακριβώς αποτελείται όλη η επένδυση;

Η επένδυση περιλαμβάνει επεμβάσεις σε υφιστάμενες και νέες μεταλλευτικές εγκαταστάσεις, και σε μέτρα περιβαλλοντικής αποκατάστασης προγενέστερων εκμεταλλεύσεων. Για αυτό το επενδυτικό σχέδιο συμπεριλαμβάνει και τις υφιστάμενες μεταλλευτικές εγκαταστάσεις Στρατωνίου, που ήδη λειτουργούν με εγκεκριμένους περιβαλλοντικούς όρους, και τις αντίστοιχες της Ολυμπιάδας που είναι ανενεργές.

Αναλυτικά το σχέδιο περιλαμβάνει τα εξής υποέργα:

α) Υποέργο Ολυμπιάδας: Ανάπτυξη υφιστάμενου μεταλλείου χρυσοφόρου κοιτάσματος με υπόγεια εκμετάλλευση, επαναλειτουργία του υφιστάμενου εργοστασίου εμπλουτισμού για περιορισμένο χρονικό διάστημα, κατασκευή σήραγγας προσπέλασης που θα συνδέει το υπόγειο μεταλλείο με τις εγκαταστάσεις του Μαντέμ Λάκκου, αποκατάσταση χώρου απόθεσης παλαιών τελμάτων και λοιπά συνοδά έργα.

β) Υποέργο Σκουριών: Εκμετάλλευση νέου χρυσοφόρου-χαλκούχου κοιτάσματος με συνδυασμό επιφανειακής και υπόγειας εκμετάλλευσης, κατασκευή εργοστασίου εμπλουτισμού, δημιουργία χώρου απόθεσης αδρανών εξορυκτικών αποβλήτων και λοιπά συνοδά έργα.

γ) Υποέργο Μαύρων Πετρών – Μαντέμ Λάκκου: Ανάπτυξη υφιστάμενου μεταλλείου με υπόγεια εκμετάλλευση, υφιστάμενο εργοστάσιο εμπλουτισμού που θα λειτουργήσει για περιορισμένο χρονικό διάστημα, νέο εργοστάσιο εμπλουτισμού, εγκατάσταση απόθεσης στερεών αποβλήτων στον χείμαρρο Κοκκινόλακκα και λοιπά συνοδά έργα.

δ) Υποέργο μεταλλουργίας Μαντέμ Λάκκου: Κατασκευή εργοστασίου μεταλλουργίας για την παραγωγή χρυσού, αργύρου και χαλκού που θα λειτουργεί με τη μέθοδο της ακαριαίας τήξης.

ε) Υποέργο επέκτασης λιμενικών εγκαταστάσεων Στρατωνίου.

7. Τι ακριβώς είναι αυτή η νέα μέθοδος μετάλλευσης που ονομάζεται «ακαριαία τήξη» και γιατί θεωρείται καλύτερη από τις παραδοσιακές μεθόδους;

Η ουσιαστική παράμετρος είναι ότι η ακαριαία τήξη (flash smelting) δεν περιλαμβάνει χρήση κυανίου ή ενώσεων που περιέχουν κυάνιο. Είναι πιο αποτελεσματική και θεωρείται παγκοσμίως η καθαρότερη πυρομεταλλουργική μέθοδος από περιβαλλοντικής απόψεως.

Λεπτομέρειες για την μέθοδο αναφέρει το άρθρο 13 της απόφασης του ΣΤΕ: «Η επιλογή της μεθόδου μεταλλουργίας αποτέλεσε προϊόν ενδελεχούς εξετάσεως και συγκριτικής

αξιολογήσεως των διαθέσιμων τεχνικών με κριτήριο την βέλτιστη περιβαλλοντικά και τεchnικοοικονομικά κατεργασία των συγκεκριμένων μεταλλευμάτων και διαχείριση των παραγόμενων αποβλήτων, αφού ελήφθησαν υπ' όψιν και τα κριθέντα με την 613/2002 απόφαση της Ολομελείας. Σύμφωνα με τη Μ.Π.Ε. (Κεφ. 4.4.1 και 5.5.2), για την πρόκριση της τελικώς επιλεγείσης μεθόδου της ακαριαίας τήξης (Flash Smelting) ελήφθησαν, μεταξύ άλλων, υπ' όψιν ότι η μέθοδος αυτή αναπτύχθηκε από τη φινλανδική εταιρεία Outotec με εκτεταμένη βιομηχανική εφαρμογή 70 και πλέον χρόνων, χρησιμοποιείται ήδη στο 50% της παγκόσμιας παραγωγής χαλκού (μεταξύ των οποίων στην Φινλανδία, Σουηδία, Γερμανία, Ισπανία, Πολωνία και Βουλγαρία) και το 30% της παγκόσμιας παραγωγής νικελίου, όπου παράγονται με υψηλά ποσοστά καθαρότητας ως παραπροϊόντα, χρυσός και άργυρος, δεν απαιτεί τη χρήση κυανίου ή ενώσεων του και θεωρείται από τεχνολογικής απόψεως η «state of the art» μέθοδος και από περιβαλλοντικής απόψεως η καθαρότερη πυρομεταλλουργική μέθοδος, καθ' όσον εμφανίζει αξιόπιστη και λειτουργική παραγωγική διαδικασία, δυνατότητα κατεργασίας διαφορετικών τύπων πρώτων υλών και εύκολης μεταβολής ρυθμών τροφοδοσίας, υψηλές ανακτήσεις των περιεχομένων μεταλλικών αξιών, συμπαγή σχεδιασμό των μονάδων με μικρότερες εκπομπές ρύπων, ελαχιστοποίηση των αποβλήτων, εκ των οποίων το σημαντικότερο τμήμα είναι πλήρως αδρανές με τη μορφή σκωρίας, αξιοποίηση του παραγόμενου θείου με την παραγωγή εμπορεύσιμου θειικού οξέος, χαμηλή ενεργειακή κατανάλωση και ασφαλές και υγιεινό περιβάλλον εργασίας».

8. Και τι γίνεται με το αρσενικό που προκύπτει από την επεξεργασία;

Το αρσενικό, πριν πάει σε χώρο απόθεσης, μετατρέπεται μέσω μιας τεχνικής σε ένα στερεό κρυσταλλικό και πολύ σταθερό ορυκτό, τον κρυσταλλικό σκοροδίτη. Έτσι πηγαίνει για απόθεση μικρότερη ποσότητα και η απόθεση γίνεται με ασφάλεια, διότι ο κρυσταλλικός σκοροδίτης δεν διαλύεται και παραμένει σταθερός εφ' όρου ζωής.

Λεπτομέρειες θα βρούμε στο άρθρο 13 της απόφασης του ΣτΕ: «[...] Για τη βέλτιστη περιβαλλοντική διαχείριση του αρσενικού που παράγεται ως απόβλητο από τη μεταλλουργική επεξεργασία των χρυσοφόρων πυριτών επελέγη η βέλτιστη διαθέσιμη τεχνική της μετατροπής του αρσενικού σε κρυσταλλικό σκοροδίτη, με την οποία επιτυγχάνεται μείωση της προς απόθεση ποσότητας και ασφάλεια της απόθεσης λόγω της μικρής διαλυτότητας του ορυκτού και της μακροχρόνιας σταθερότητας της ορυκτολογικής δομής του, για τη βελτιστοποίηση δε της τεχνικής αυτής έχει εκτελεστεί εκτεταμένο πρόγραμμα εργαστηριακών δοκιμών στο Εργαστήριο Μεταλλουργίας του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, καθώς και στα ερευνητικά εργαστήρια της Outotec. Σύμφωνα με τα στοιχεία της μελέτης, η επιλογή της συγκεκριμένης μεθόδου καθίσταται δυνατή λόγω της δυνατότητας αξιοποίησης του κοιτάσματος Σκουριών που περιέχει θειούχο χαλκό, ορυκτό απαραίτητο για τη λειτουργία της μεθόδου, η δε εφαρμοσιμότητά της στα συγκεκριμένα συμπυκνώματα των μεταλλείων Κασσάνδρας και ειδικότερα στους δυσκατέργαστους αρσеноπυρίτες της Ολυμπιάδας έχει ήδη δοκιμασθεί επιτυχώς σε ημιβιομηχανική κλίμακα βάσει δοκιμών που διενεργήθηκαν στα εργαστήρια της φινλανδικής εταιρείας Outotec, η οποία έχει αναπτύξει τη μέθοδο».

9. Και πως διασφαλίζεται το ότι θα τηρούνται οι περιβαλλοντικοί όροι;

Προβλέπεται ειδικό πρόγραμμα παρακολούθησης του έργου και της ποιότητας του περιβάλλοντος (ατμόσφαιρα, νερά, έδαφος, ακουστικό περιβάλλον, δονήσεις, ακτινοβολίες, χλωρίδα, πανίδα). Τα στοιχεία θα υποβάλλονται στις αρμόδιες υπηρεσίες και θα δημοσιοποιούνται και άμεσα στο διαδίκτυο. Ο δήμος θα ενημερώνεται για την

πορεία του έργου με ειδική ετήσια έκθεση περιβαλλοντικής παρακολούθησης. Επίσης προβλέπεται η σύσταση, με κοινή υπουργική απόφαση, Επιστημονικής Επιτροπής Ελέγχου Τήρησης των Περιβαλλοντικών Όρων με συμμετοχή και εκπροσώπου του δήμου. Ακόμη, η εταιρεία εξόρυξης είναι υποχρεωμένη να συστήσει εσωτερική Επιστημονική Ομάδα Ελέγχου Τήρησης των Περιβαλλοντικών Όρων.

Στο άρθρο 6 της απόφασης του ΣτΕ περιγράφεται διεξοδικά ο μηχανισμός εξασφάλισης της τήρησης των εγκεκριμένων περιβαλλοντικών όρων: «[...]Περαιτέρω, οργανώνεται ειδικό πρόγραμμα παρακολούθησης του έργου και της ποιότητας του περιβάλλοντος με αναλυτική καταγραφή των μεταβλητών που θα καταγράφονται για κάθε υποέργο και για κάθε περιβαλλοντικό μέσο (ατμόσφαιρα, ύδατα επιφανειακά/υπόγεια/θαλάσσια, έδαφος, ακουστικό περιβάλλον, δονήσεις/ακτινοβολίες, χλωρίδα/πανίδα) και καθορισμό της συχνότητας των μετρήσεων, τα σχετικά δε στοιχεία, πέραν της υποβολής τους στις αρμόδιες υπηρεσίες, δημοσιοποιούνται άμεσα στο διαδίκτυο, ώστε να είναι προσιτά στο ευρύ κοινό, ενώ ετησίως ο οικείος Δήμος ενημερώνεται για την πορεία του έργου με ειδική έκθεση περιβαλλοντικής παρακολούθησης (βλ. όρους δ4.6 και δ4.11.ii-iii). Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στο μηχανισμό ελέγχου της τήρησης των περιβαλλοντικών όρων, προς τούτο δε προβλέπεται η σύσταση, με κοινή υπουργική απόφαση, Επιστημονικής Επιτροπής Ελέγχου Τήρησης των Περιβαλλοντικών Όρων με συμμετοχή και εκπροσώπου του δήμου όπου υπάγεται το έργο, η οποία θα ελέγχει, μέσω των ετήσιων εκθέσεων που θα εκπονεί ο φορέας του έργου και των τεχνικών μελετών και των αποτελεσμάτων των αναλύσεων που κατατίθενται στις αρμόδιες υπηρεσίες, τον τρόπο υλοποίησης της προσβαλλόμενης απόφασης, αλλά και εσωτερικής Επιστημονικής Ομάδας Ελέγχου Τήρησης των Περιβαλλοντικών Όρων που υποχρεούται να συστήσει προς το σκοπό αυτό ο φορέας του έργου (βλ. περιβαλλοντικούς όρους δ1.39 και δ1.40). Εξ άλλου, σε συμφωνία με την αρχή της περιβαλλοντικής ευθύνης, η προσβαλλόμενη απόφαση επιβάλλει την κατάθεση εγγυητικής επιστολής ύψους 50.000.000 ευρώ, την υποχρεωτική ασφαλιστική κάλυψη στο πλαίσιο του π.δ. 148/2009, καθώς και πρόσθετη ασφαλιστική κάλυψη τουλάχιστον 1.500.000 ευρώ ετησίως για την εγκατάσταση απόθεσης αποβλήτων στον Κοκκινόλακκα, ενώ προβλέπει την υποχρέωση τροποποίησης των περιβαλλοντικών όρων ή προσθήκης νέων σε περίπτωση που δημιουργηθούν σοβαρά προβλήματα υποβάθμισης του περιβάλλοντος. Ειδικοί περιβαλλοντικοί όροι έχουν τεθεί προς διασφάλιση της κοινωνικής διάστασης της επίμαχης δραστηριότητας και της διοχέτευσης των κοινωνικοοικονομικών ωφελειών, κατά βάση, προς την τοπική κοινωνία».

10. Ακούγονται πολλά για την αέρια ρύπανση. Τι γίνεται σε αυτό τον τομέα;

Σε όλες τις μελέτες που εκπονήθηκαν και σε όλα τα μοντέλα διασποράς αέριων ρύπων που δοκιμάστηκαν, τα προβλεπόμενα όρια αέριων ρύπων και αιωρούμενων σωματιδίων είναι κάτω από τα θεσμοθετημένα όρια τόσο της ελληνικής όσο και της κοινοτικής νομοθεσίας. Και τα περί όξινης βροχής είναι επίσης αβάσιμα, όπως προκύπτει από την απόφαση του ΣτΕ.

Στο άρθρο 24 της απόφασης του ΣτΕ υπάρχει πλήρης ανάλυση του θέματος: «Επειδή, για την εκτίμηση των επιπτώσεων που αναμένονται να προκληθούν από την κατασκευή και λειτουργία του έργου στο ατμοσφαιρικό περιβάλλον εκπονήθηκε ειδική μελέτη, η οποία παρατίθεται στο Παράρτημα ΧΙ της Μ.Π.Ε. Η μεθοδολογική προσέγγιση που ακολουθήθηκε περιλαμβάνει την καταγραφή όλων των πηγών ατμοσφαιρικών εκπομπών από όλες τις δραστηριότητες, λαμβανομένων υπ' όψιν και των υφιστάμενων πηγών ρύπανσης, ανά χρονική περίοδο του έργου, την ανάλυση των επικρατούσων μετεωρολογικών συνθηκών και ορισμού των μετεωρολογικών σεναρίων με προσθήκη και δυσμενούς σεναρίου ανέμου

ισχυρής εντάσεως και την εφαρμογή μοντέλου εκτίμησης της διασποράς-διάχυσης των ατμοσφαιρικών ρύπων τόσο σε επίπεδο της κάθε περιοχής επέμβασης όσο και της συνδυαστικής επίδρασης όλων των δραστηριοτήτων στην ευρύτερη περιοχή του έργου. Σύμφωνα με την αξιολόγηση των πορισμάτων ως προς τις σωρευτικές επιπτώσεις του έργου κατά τη φάση μέγιστης ανάπτυξης των δραστηριοτήτων (6-13ος χρόνος λειτουργίας), οι συνολικές εκπομπές των αέριων και σωματιδιακών ρύπων δεν υπερβαίνουν τα θεσμοθετημένα όρια, ενώ δεν προέκυψε μεταφορά αξιολογούμενων συγκεντρώσεων πάνω από κατοικημένες περιοχές και τον λιμένα Στρατωνίου (βλ. Κεφάλαιο 7.11), προτείνεται δε πληθώρα μέτρων τόσο κατά τη φάση ανάπτυξης όσο και κατά τη λειτουργία των έργων, τα οποία θα αναστρέψουν μερικώς τις επιπτώσεις αυτές (βλ. Κεφάλαιο 8). Περαιτέρω, όπως προκύπτει από τη Μ.Π.Ε. και επισημαίνεται και στις απόψεις της Δ/σης Μεταλλευτικών & Βιομηχανικών Ορυκτών, η πυρομεταλλουργική διεργασία βασίζεται στην τήξη των συμπυκνωμάτων και όχι σε καύση, στη δε μελέτη περιγράφονται οι εφαρμοζόμενες από τον προτεινόμενο σχεδιασμό του έργου βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές που επιτυγχάνουν ελαχιστοποίηση των εκλυόμενων ρύπων τόσο στο εργοστάσιο μεταλλουργίας όσο και στη μονάδα θειικού οξέως. Εξ άλλου, στις σχετικές ενστάσεις που διατυπώθηκαν κατά το στάδιο της διαβούλευσης η παρεμβαίνουσα επεσήμανε, μεταξύ άλλων, ότι οι επιπτώσεις από την έκλυση διοξειδίου του θείου (SO₂) έχουν αναλυθεί διεξοδικά με την κατάρτιση μοντέλου ατμοσφαιρικής ρύπανσης για διάφορα σενάρια εκπομπών και πνοής ανέμου, από τα αποτελέσματα δε της εκτίμησης προκύπτει ότι οι τιμές που αναμένεται να προκύψουν θα είναι τάξεις μεγέθους χαμηλότερες από τις οριακές τιμές που τίθενται από την εθνική και κοινοτική νομοθεσία, ενώ ως προς τον ισχυρισμό περί δημιουργίας όξινης βροχής παρατήρησε ότι αυτός δεν έχει καμία επιστημονική τεκμηρίωση και ότι σε καμία περιοχή της χώρας δεν έχει παρατηρηθεί ποτέ αυτό το φαινόμενο, ακόμα και σε περιοχές με υψηλές εκπομπές SO₂ από καύση π.χ. θερμικές μονάδες ενέργειας. Ως προς τη διαπίστωση υψηλών τιμών αρσενικού (As) στην περιοχή, η παρεμβαίνουσα επεσήμανε ότι αυτές μετρήθηκαν σε περιοχές παλαιών διάσπαρτων αποθέσεων, οι οποίοι θα αποκατασταθούν στο πλαίσιο του έργου, ενώ παράλληλα ο προτεινόμενος σχεδιασμός ενσωματώνει μεθόδους ασφαλούς αποθήκευσης του As προκειμένου τα φαινόμενα αυτά να μην διαιωνιστούν».

11. Για ποιους λόγους η επένδυση του χρυσού χαρακτηρίζεται συμφέρουσα για την Ελλάδα;

Οι λόγοι είναι πολλοί και είναι συμφέρουσα όχι μόνο για την Ελλάδα, αλλά και για την τοπική κοινωνία ιδιαίτερα. Μερικοί από αυτούς είναι: ώθηση στην περιφερειακή ανάπτυξη, μείωση της ανεργίας (με δημιουργία 1.300 θέσεων που θα καλυφθούν κατά 90% τοπικά), ενίσχυση παράπλευρων δραστηριοτήτων που εξαρτώνται από τα μεταλλεία, αύξηση των εξαγωγών και του συναλλαγματικού οφέλους, την αύξηση του Α.Ε.Π. μέσω της φορολογίας του φορέα και των επιχειρήσεων που σχετίζονται με την επένδυση, κ.ά.

Τα ανωτέρω μαζί με περισσότερες λεπτομέρειες αναφέρονται στο άρθρο 31 της απορριπτικής απόφασης του ΣτΕ της 11ης Απριλίου 2013 κατά της αίτησης ακύρωσης της υπ' αριθμ. 201745/26.7.2011 κοινής απόφασης έγκρισης Περιβαλλοντικών όρων της επένδυσης: «Επειδή, όπως προκύπτει από τα ως άνω δεδομένα της Μ.Π.Ε., τις γνωμοδοτήσεις της Διεύθυνσης Μεταλλευτικών και Βιομηχανικών Ορυκτών που χαρακτήρισαν τη δραστηριότητα ως ιδιαίτερος συμφέρουσα για την εθνική οικονομία και τους όρους της προσβαλλόμενης, που προπαρατέθησαν, το εν λόγω επενδυτικό σχέδιο, με το οποίο αξιοποιείται ο ορυκτός πλούτος στη συγκεκριμένη περιοχή των μεταλλείων Κασσάνδρας με υπόγεια, κατά κύριο λόγο, εκμετάλλευση, μέσω της συνδυαστικής μεταλλουργικής καθετοποίησης του συνολικού μεταλλευτικού δυναμικού των

ερευνηθέντων κοιτασμάτων και βάσει σχεδιασμού που αξιοποιεί τις βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές και αντιμετωπίζει κατά τρόπο ολοκληρωμένο την ορθολογική διαχείριση και προστασία των περιβαλλοντικών μέσων, αναμένεται να επιφέρει, κατά την κρίση της Διοίκησης που το ενέκρινε, πολλαπλά οφέλη τόσο στην εθνική όσο και στην τοπική οικονομία, τα οποία συνίστανται στην περιφερειακή ανάπτυξη και τη μείωση της ανεργίας, την αύξηση των εξαγωγών και του συναλλαγματικού οφέλους, την αύξηση του Α.Ε.Π. μέσω της φορολογίας του φορέα και των επιχειρήσεων που σχετίζονται με την επένδυση, τη δημιουργία άνω των 1.300 άμεσων θέσεων εργασίας, οι οποίες θα καλυφθούν κατά τον προμνημονευθέντα περιβαλλοντικό όρο κατά 90% από την τοπική κοινωνία, αλλά και την ενίσχυση και άλλων δραστηριοτήτων του δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα που συνδέονται αμέσως ή εμμέσως με την μεταλλευτική δραστηριότητα».

12. Ακούγεται ότι η αλλαγή του χαρακτήρα της οικονομίας της περιοχής θα είναι καταστροφική και ότι παραδοσιακές δραστηριότητες όπως ο τουρισμός, θα πληγούν ανεπανόρθωτα. Τι ισχύει στ' αλήθεια;

Ισχύει ακριβώς το αντίθετο: Κατ' αρχάς θα υπάρξει αύξηση του εισοδήματος των κατοίκων της περιοχής από όλο τον κύκλο εργασιών των μεταλλείων, διότι εξόρυξη δεν είναι μόνο οι μεταλλωρύχοι, είναι ένα ευρύς κύκλος δραστηριοτήτων που περιστρέφονται γύρω από τα ορυχεία. Με την αύξηση των εισοδημάτων θα υπάρχει δυνατότητα ώθησης και επένδυσης στον τουρισμό στην παράκτια ζώνη μεταξύ Σταυρού και Ιερισσού. Εξ' άλλου μια από τις υποχρεώσεις της Ελληνικός Χρυσός είναι να προωθήσει την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική αναβάθμιση της Β.Α. Χαλκιδικής μέσω της συστάσεως ειδικού φορέα, με συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας και της τοπικής αυτοδιοίκησης, για την προώθηση και άλλων τομέων, όπως ο συνεδριακός, ο πολιτιστικός, ο μεταλλευτικός τουρισμός και ο αγροτουρισμός.

Αξίζει να διαβάσει κανείς το άρθρο 30 της απόφαση του ΣτΕ της 17-04-2013 όπου αναφέρονται αναλυτικά και με σαφήνεια τα ανωτέρω: «Επειδή, σύμφωνα με τη Μ.Π.Ε. (Κεφάλαιο 2.3), το έργο, σε εθνική και διεθνή κλίμακα, αποτελεί μία σημαντική δραστηριότητα, καθώς επαναπροσδιορίζει για την περιοχή εν όλω ή εν μέρει τα οικονομικά χαρακτηριστικά και το αναπτυξιακό πρότυπο μέσω πλήρους αξιοποίησης των καταγεγραμμένων κοιτασμάτων και την παράλληλη έρευνα για την επέκταση των γνωστών κοιτασμάτων και τον προσδιορισμό νέων. Ο σχεδιασμός του έργου στηρίχθηκε στη συσσωρευμένη εμπειρία από τη μακρόχρονη λειτουργία των μεταλλείων σε συνδυασμό με το περιβαλλοντικό και κοινωνικό υπόβαθρο που έχει διαμορφωθεί στην ευρύτερη περιοχή, στις αρχές της ορθολογικής αξιοποίησης των εθνικών πόρων και της αειφόρου ανάπτυξης, στην αξιολόγηση των προσπαθειών αξιοποίησης εν όλω ή εν μέρει που έγιναν στο παρελθόν, στη σημαντική εξέλιξη της τεχνολογίας σε συνδυασμό με τις προοπτικές και δυνατότητες ανάπτυξης ερευνητικού πεδίου στην Ελλάδα, στην αναγκαιότητα στάθμισης και αποδεκτής εξισορρόπησης του κοινωνικοοικονομικού οφέλους και περιβαλλοντικού κόστους στο πλαίσιο της επιδιωκόμενης αειφόρου ανάπτυξης της χώρας, στην ευρωπαϊκή πρακτική, καθώς και στην αναγκαιότητα οικονομικής ευρωστίας υπό την έννοια της διευκόλυνσης εισροής κεφαλαίων στη χώρα, αλλά και της ανάπτυξης της περιφέρειας. Η υλοποίηση του σχεδιασμού αυτού επιτυγχάνει σταδιακά αφ' ενός μεν την περιβαλλοντική αναβάθμιση της ευρύτερης περιοχής και δε της παράκτιας ζώνης μεταξύ Σταυρού και Ιερισσού, αφ' ετέρου δε την περαιτέρω τουριστική αξιοποίησή της, η οποία υποβοηθείται σημαντικά από τη διεύρυνση των εισοδημάτων που θα επιφέρει η αύξηση της απασχόλησης σαν συνέπεια της αξιοποίησης του μεταλλευτικού δυναμικού. Περαιτέρω διαλαμβάνεται ότι το συνολικό κόστος της επένδυσης είναι τέτοιο (2.843,7 εκ. ευρώ) ώστε θα επηρεάσει το κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον της περιοχής. Η άμεση επίπτωση

στην εθνική και τοπική οικονομία συνίσταται στη δημιουργία 1.300 άμεσων θέσεων απασχόλησης σε μία περιοχή με αυξημένη ανεργία (περίπου 20% στην περιοχή της Β.Α. Χαλκιδικής βάσει εκτιμήσεων του έτους 2010) και όπου ο μέσος όρος εισοδήματος ανά κάτοικο είναι μικρότερος του αντίστοιχου εθνικού μέσου όρου, θέσεις που θα καλυφθούν κατά προτεραιότητα από την τοπική κοινωνία σε ποσοστό μεγαλύτερο του 90%, ενώ μικρό ποσοστό εξειδικευμένων επιστημόνων θα προέλθει από μεγάλα αστικά κέντρα. Επιπροσθέτως, οφέλη στην εθνική οικονομία θα προκύψουν από τη διάθεση σημαντικού τμήματος του κεφαλαίου της επένδυσης σε ελληνικές επιχειρήσεις (εταιρείες συμβούλων κ.ά.), την αξιοποίηση τμήματος του ορυκτού πλούτου της χώρας κατά τρόπο βιώσιμο και ορθολογικό, την εξαγωγή των τελικών προϊόντων της επένδυσης, ήτοι πλακών καθαρού χρυσού, αργύρου και χαλκού με θετικές επιδράσεις στο ισοζύγιο συναλλαγών και αύξηση του συναλλαγματικού οφέλους, την ανάδειξη της Ελλάδας σε πρώτη κύρια χώρα παραγωγής πρωτογενούς χρυσού στην Ευρωπαϊκή Ένωση και σε κέντρο ανάπτυξης σύγχρονης μεταλλουργικής τεχνολογίας στο χώρο των Βαλκανίων και στην αύξηση του ακαθάριστου εθνικού εισοδήματος της χώρας μέσω της φορολογίας του φορέα εκμετάλλευσης και των επιχειρήσεων που σχετίζονται με την επένδυση. Περαιτέρω, αναμένονται ιδιαίτερα θετικές έμμεσες και δευτερογενείς επιπτώσεις που θα τονώσουν την τοπική και περιφερειακή οικονομία και συνίστανται στην ανάπτυξη δραστηριοτήτων εμπορίου, παροχής υπηρεσιών, αλλά και μεταποιητικών δραστηριοτήτων συνδεδεμένων με το στάδιο κατασκευής και λειτουργίας του έργου (οικοδομικά υλικά, χωματουργικές εργασίες, μεταφορές, συνεργεία επισκευών, συντήρησης κ.λπ.), ενώ βραχυπρόθεσμα αναμένεται προσέλκυση και άλλων δραστηριοτήτων του δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα στην ευρύτερη περιοχή, οι οποίες θα λειτουργούν συμπληρωματικά και υποστηρικτικά προς τη μεταλλευτική δραστηριότητα. Εξ άλλου, η παρεμβαίνουσα προτίθεται να υποστηρίξει εμπράκτως δραστηριότητες που στοχεύουν στην οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική αναβάθμιση της Β.Α. Χαλκιδικής μέσω της συστάσεως ειδικού φορέα, όπου θα έχει ουσιαστική συμμετοχή η τοπική κοινωνία με εκπροσώπους της τοπικής αυτοδιοίκησης, κατά τρόπο ώστε να προωθηθεί η ανάπτυξη και άλλων τομέων παράλληλα με τον μεταλλευτικό, όπως ο συνεδριακός, πολιτιστικός, μεταλλευτικός τουρισμός και ο αγροτουρισμός.

13. Η περίφημη Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων γιατί δέχτηκε τόσα βέλη; Δεν είναι επαρκής;

Το τι περιέχει μια Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ) καθορίζεται λεπτομερώς στο Παράρτημα ΙΙΙ της Κ.Υ.Α. 107017/2006, και η συγκεκριμένη ΜΠΕ κατά γενική ομολογία περιείχε πολύ περισσότερα από τα απαιτούμενα. Και εκτός αυτού, μπήκε και σε δημόσια διαβούλευση με κοινό και αρχές, όπως προβλέπει η νομοθεσία. Κάποιοι είπαν ότι θα έπρεπε να προηγηθεί στρατηγική μελέτη περιβαλλοντικής εκτίμησης ή μελέτη περιβαλλοντικού προελέγχου, αλλά αυτά δεν ισχύουν για μεμονωμένα έργα και δραστηριότητες, παρά μόνο για σχέδια και προγράμματα, η εκπόνηση των οποίων σκοπεί στο σχεδιασμό και προγραμματισμό δράσεων, δραστηριοτήτων και χρήσεων γης.

Περισσότερες λεπτομέρειες θα βρείτε στο άρθρο 27 της απορριπτικής απόφασης του ΣτΕ της 11ης Απριλίου 2013 κατά της αίτησης ακύρωσης της υπ' αριθμ. 201745/26.7.2011 κοινής απόφασης έγκρισης Περιβαλλοντικών όρων της επένδυσης: «Επειδή, όπως σαφώς συνάγεται από τα άρθρα 3 και 11 της οδηγίας 2001/42/ΕΚ σχετικά με την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων (ΕΕ L 197), καθώς και από τις αντίστοιχες ρυθμίσεις των άρθρων 3 και 11 της Κ.Υ.Α. 107017/2006 (Β' 1225), η οποία ενσωμάτωσε την οδηγία αυτή στην ελληνική έννομη τάξη, η διαδικασία της στρατηγικής περιβαλλοντικής εκτίμησης ή του περιβαλλοντικού προελέγχου εισάγεται για

σχέδια και προγράμματα, η εκπόνηση των οποίων σκοπεύει στο σχεδιασμό και προγραμματισμό δράσεων, δραστηριοτήτων και χρήσεων γης, και όχι για μεμονωμένα έργα και δραστηριότητες που επιχειρούνται από φυσικά ή νομικά πρόσωπα ιδιωτικού ή δημοσίου δικαίου ή από δημόσιες αρχές, όπως το επίδικο (πρβλ. ΣτΕ 4357/2011 7μ.). Ως εκ τούτου, τα περί του αντιθέτου προβαλλόμενα θα πρέπει να απορριφθούν ως νόμω αβάσιμα. Εν πάση περιπτώσει, στη συγκεκριμένη περίπτωση έχει τηρηθεί η διαδικασία διαβούλευσης με τις δημόσιες αρχές και το ενδιαφερόμενο κοινό, η δε Μ.Π.Ε. περιέχει όλες τις πληροφορίες και αξιολογήσεις που απαιτούνται, σύμφωνα με το Παράρτημα ΙΙΙ της Κ.Υ.Α. 107017/2006, ως ελάχιστο περιεχόμενο της Σ.Μ.Π.Ε., κατά τρόπο ώστε η διαδικασία και η αξιολόγηση που διενεργήθηκε στο πλαίσιο της περιβαλλοντικής αδειοδότησης του επίμαχου έργου να πληροί τόσο τις διαδικαστικές όσο και τις ουσιαστικές απαιτήσεις της στρατηγικής περιβαλλοντικής εκτίμησης».

14. Ακούγεται ότι τα αναφερόμενα στην ΜΠΕ όσον αφορά το χρονοδιάγραμμα των προβλεπόμενων αποκαταστάσεων είναι ασαφή. Ισχύει κάτι τέτοιο;

Σαφώς και όχι. στο Κεφάλαιο 6 της Μ.Π.Ε. υπάρχει πίνακας με το πρόγραμμα εργασιών κλεισίματος και αποκατάστασης τόσο των παλαιών όσο και των νέων εγκαταστάσεων σε χρονοκλίμακα έτους. Αναφέρεται δε σαφώς ότι προβλέπεται η άμεση αποκατάσταση όλων των μη λειτουργικών παλαιών μεταλλευτικών χώρων, αλλά και η σταδιακή αποκατάσταση όλων των χώρων που αποδεδμεύονται από τη χρήση τους.

Για περισσότερες λεπτομέρειες στο θέμα, ανατρέξτε στο άρθρο 28 της απορριπτικής απόφασης του ΣτΕ της 11ης Απριλίου 2013 κατά της αίτησης ακύρωσης της υπ' αριθμ. 201745/26.7.2011 κοινής απόφασης έγκρισης Περιβαλλοντικών όρων της επένδυσης: «Επειδή, στο Κεφάλαιο 5.10 της Μ.Π.Ε. παρατίθεται συγκεντρωτικό χρονοδιάγραμμα υλοποίησης του έργου και αντίστοιχος πίνακας, ο οποίος περιλαμβάνει κάθε νέα εγκατάσταση και δραστηριότητα ανά υποέργο και για όλες τις φάσεις, καθώς και τη συγκεκριμένη ημερομηνία έναρξης και τη διάρκεια αυτής. Ομοίως για τις εργασίες αποκατάστασης, στο Κεφάλαιο 6 της Μ.Π.Ε. παρατίθεται πίνακας όπου εμφανίζεται το πρόγραμμα εργασιών κλεισίματος και αποκατάστασης τόσο των παλαιών όσο και των νέων εγκαταστάσεων σε χρονοκλίμακα έτους και με την επισήμανση ότι ο σχεδιασμός του έργου περιλαμβάνει αφ' ενός την άμεση αποκατάσταση όλων των μη λειτουργικών παλαιών μεταλλευτικών χώρων και αφ' ετέρου τη σταδιακή αποκατάσταση όλων των χώρων που αποδεδμεύονται από τη χρήση τους, υποχρεώσεις οι οποίες έχουν αποτυπωθεί σε ειδικούς περιβαλλοντικούς όρους της προσβαλλόμενης αποφάσεως. Τα ανωτέρω στοιχεία για τον χρονικό ορίζοντα της κατασκευής και λειτουργίας των έργων της αδειοδοτούμενης εκμετάλλευσης παρατίθενται με τη μεγαλύτερη δυνατή ακρίβεια που θα μπορούσε να απαιτηθεί στο επίπεδο του περιβαλλοντικού σχεδιασμού, η περαιτέρω δε εξειδίκευσή τους εναπόκειται στα επόμενα στάδια αδειοδότησης (τεχνική μελέτη, άδειες λειτουργίας, διάθεσης αποβλήτων κ.λπ.), ως εκ τούτου τα περί του αντιθέτου προβαλλόμενα θα πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμα».

15. Γράφτηκε στον τύπο ότι η έγκριση των περιβαλλοντικών όρων είναι άκυρη διότι δεν βασίζεται σε σχέδια διαχείρισης των λεκανών απορροής της Κεντρικής Μακεδονίας, αφού αυτά δεν έχουν ακόμη εκπονηθεί, (αν και έληξε η προθεσμία προσαρμογής που έχει τεθεί με την οδηγία 2000/60). Αυτό δεν έπρεπε να είχε γίνει;

Κάποιες φορές χρησιμοποιούνται επιχειρήματα τα οποία είναι και ουσιαστικά και νομοθετικά άκυρα. Η Ελληνικός χρυσός θα αντλεί και θα χρησιμοποιεί νερό για τις εξορυκτικές και άλλες δραστηριότητές της, όπως γίνεται σε κάθε εξορυκτική δραστηριότητα. Κανείς δεν έδωσε στην εταιρεία το ρόλο και το έργο της διαχείρισης και της αξιοποίησης των υδατικών πόρων της περιοχής, ώστε να προαπαιτείται εκπόνηση των σχεδίων διαχείρισης των λεκανών απορροής.

Για νομικές και άλλες λεπτομέρειες μπορείτε να διαβάσετε το ιδιαίτερα εκτενές άρθρο 23 της απορριπτικής απόφασης του ΣτΕ της 11ης Απριλίου 2013, όπου υπάρχουν κι άλλα αναλυτικά στοιχεία για την χρήση του νερού.

16. Ποιος είναι με λίγα λόγια ο σχεδιασμός του έργου και ποια είναι τα θετικά του στοιχεία που υποστηρίζουν οι υπέρμαχοί του;

Τα κύρια στοιχεία του σχεδιασμού είναι:

1. Η χρήση της μεθόδου της υπόγειας, κατά βάση, εκμετάλλευσης, με την οποία επιτυγχάνεται η ελαχιστοποίηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων
2. Η κατασκευή υπόγειας στοάς για τη μεταφορά των προϊόντων και αποβλήτων από την Ολυμπιάδα στον Μαντέμ Λάκκο, για να απελευθερώνεται η δημόσια οδός που χρησιμοποιούνταν για τις μεταφορικές ανάγκες των υφιστάμενων εκμεταλλεύσεων, και να αποτρέπεται η διατάραξη του Τόπου Κοινοτικής Σημασίας (Τ.Κ.Σ.) «Όρος Στρατωνικό-Κορυφή Σκαμνί» που βρίσκεται στην άμεση περιοχή των έργων.
3. Η συγκέντρωση του μεγαλύτερου μέρους των δραστηριοτήτων στην περιοχή του Μαντέμ Λάκκου όπου βρίσκεται η βιομηχανική ζώνη που θεσμοθετήθηκε με το από 18.10.1979 π.δ. και η παύση λειτουργίας και αποκατάσταση παλαιών εργοστασίων και χώρων απόθεσης στις περιοχές Ολυμπιάδας και Στρατωνίου.
4. Η υιοθέτηση των βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών που έχουν αναπτυχθεί σε όλες τις φάσεις της επίμαχης δραστηριότητας (εξόρυξη, μέθοδος μεταλλουργίας, διαχείριση αποβλήτων, υδάτων, μείωση εκπομπών, κατασκευή χώρων απόθεσης κ.λπ.).
5. Η εφαρμογή της πυρομεταλλουργικής μεθόδου ακαριαίας τήξης (flash smelting), που αποκλείει τη χρήση κυανίου ή ενώσεών του κατά τη λειτουργία της μεταλλουργίας.
6. Οι γενικοί όροι για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων που αναμένεται να προκληθούν τόσο στο φυσικό (αέρας, επιφανειακά, υπόγεια και θαλάσσια ύδατα, έδαφος, γλωρίδα/πανίδα), όσο και στο ανθρωπογενές περιβάλλον (οικισμοί, αρχαιολογικοί χώροι) και ειδικοί όροι για κάθε υποέργο με ιδιαίτερη έμφαση στη διαχείριση των αποβλήτων. Επίσης υπάρχει πρόβλεψη για τη σταδιακή αποκατάσταση των περιοχών κατά τη διάρκεια λειτουργίας της εκμετάλλευσης.
7. Οι γενικοί και ειδικοί, ανά υποέργο, όροι προς διασφάλιση της επιτυχούς περιβαλλοντικής αποκατάστασης, μεταξύ των οποίων και η ύπαρξη πυκνότητας φυτοκάλυψης 80% για 3 συνεχόμενα έτη, με προτεραιότητα στην αποκατάσταση των ιστορικών αποθέσεων και λιμνών τελμάτων

8. Το ειδικό πρόγραμμα παρακολούθησης του έργου και της ποιότητας του περιβάλλοντος με αναλυτική καταγραφή των μεταβλητών που θα καταγράφονται για κάθε υποέργο και για κάθε περιβαλλοντικό μέσο. Καθορισμός της συχνότητας των μετρήσεων, υποβολή στοιχείων στις αρμόδιες υπηρεσίες και δημοσιοποίηση άμεσα στο διαδίκτυο, ώστε να είναι προσιτά στο ευρύ κοινό.
9. Η κατάθεση εγγυητικής επιστολής ύψους 50.000.000 ευρώ, την υποχρεωτική ασφαλιστική κάλυψη στο πλαίσιο του π.δ. 148/2009, καθώς και πρόσθετη ασφαλιστική κάλυψη τουλάχιστον 1.500.000 ευρώ ετησίως για την εγκατάσταση απόθεσης αποβλήτων στον Κοκκινόλακκα.
10. Οι ειδικοί περιβαλλοντικοί όροι έχουν τεθεί προς διασφάλιση της κοινωνικής διάστασης της εξορυκτικής δραστηριότητας και η διοχέτευση των κοινωνικοοικονομικών ωφελειών, κατά βάση, στην τοπική κοινωνία

Όλα τα ανωτέρω αναφέρονται με λεπτομέρειες στο άρθρο 6 της απορριπτικής απόφασης του ΣτΕ της 11ης Απριλίου 2013: «[...Βασικές επιλογές του σχεδιασμού, όπως προκύπτει από τη μελέτη, είναι, μεταξύ άλλων: α) η χρήση της μεθόδου της υπόγειας, κατά βάση, εκμετάλλευσης, με την οποία επιτυγχάνεται η ελαχιστοποίηση των περιβαλλοντικών οχλήσεων, β) η κατασκευή υπόγειας στοάς για τη μεταφορά των προϊόντων και αποβλήτων από την Ολυμπιάδα στον Μαντέμ Λάκκο, κατά τρόπο ώστε αφ' ενός να απελευθερώνεται η δημόσια οδός που χρησιμοποιούνταν για τις μεταφορικές ανάγκες των υφιστάμενων εκμεταλλεύσεων, η οποία επιβάρυνε τόσο το πολιτιστικό όσο και το φυσικό και το ανθρωπογενές περιβάλλον της περιοχής και αφ' ετέρου να αποτρέπεται η διατάραξη του Τόπου Κοινοτικής Σημασίας (Τ.Κ.Σ.) «Όρος Στρατωνικό-Κορυφή Σκαμνί» που βρίσκεται στην άμεση περιοχή των έργων, γ) η χωρική συγκέντρωση του μεγαλύτερου μέρους των δραστηριοτήτων στην περιοχή του Μαντέμ Λάκκου όπου βρίσκεται η βιομηχανική ζώνη που θεσμοθετήθηκε με το από 18.10.1979 π.δ. και η παύση λειτουργίας και αποκατάσταση παλαιών εργοστασίων και χώρων απόθεσης στις περιοχές Ολυμπιάδας και Στρατωνίου, ώστε να επιτυγχάνεται γεωγραφικός περιορισμός των περιβαλλοντικών οχλήσεων και εξυγίανση των περιβαλλοντικά ευαίσθητων περιοχών και δ) η υιοθέτηση των βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών που έχουν αναπτυχθεί σε όλες τις εκφάνσεις της επίμαχης δραστηριότητας (εξόρυξη, μέθοδος μεταλλουργίας, διαχείριση αποβλήτων, υδάτων, μείωση εκπομπών, κατασκευή χώρων απόθεσης κ.λπ.). Ως απαραίτητη προϋπόθεση για την αξιοποίηση των παραγόμενων συμπυκνωμάτων πυριτών Ολυμπιάδας και χαλκού-χρυσού Σκουριών στο νέο εργοστάσιο μεταλλουργίας, που εγκαθίσταται εντός της βιομηχανικής ζώνης Στρατονίκης-Στρατωνίου, τίθεται η εφαρμογή της πυρομεταλλουργικής μεθόδου ακαριαίας τήξης (flash smelting), αποκλεισμένης της χρήσης κυανίου ή ενώσεων του κατά τη λειτουργία της μεταλλουργίας. Με την προσβαλλόμενη απόφαση τίθενται γενικοί όροι για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων που αναμένεται να προκληθούν τόσο στο φυσικό (αέρας, επιφανειακά, υπόγεια και θαλάσσια ύδατα, έδαφος, χλωρίδα/πανίδα), όσο και στο ανθρωπογενές περιβάλλον (οικισμοί, αρχαιολογικοί χώροι) και ειδικοί όροι για κάθε υποέργο με ιδιαίτερη έμφαση στη διαχείριση των αποβλήτων. Επίσης υπάρχει πρόβλεψη για τη σταδιακή αποκατάσταση των περιοχών κατά τη διάρκεια λειτουργίας της εκμετάλλευσης και τίθενται γενικοί και ειδικοί, ανά υποέργο, όροι προς διασφάλιση της επιτυχούς περιβαλλοντικής αποκατάστασης, μεταξύ των οποίων και η ύπαρξη πυκνότητας φυτοκάλυψης 80% για 3 συνεχόμενα έτη (βλ. όρους δ3.1 επ. και κυρίως δ3.11), με προτεραιότητα στην αποκατάσταση των ιστορικών αποθέσεων και λιμνών τελμάτων (βλ. όρο δ1.41). Κατά την αποκατάσταση των περιοχών λαμβάνεται υπ' όψιν το συνολικό σχέδιο

ρύθμισης των μετα-μεταλλευτικών χρήσεων γης των περιοχών επέμβασης, το οποίο εκπονείται από την προβλεπόμενη στον όρο δ1.39 Επιστημονική Επιτροπή Ελέγχου Τήρησης των Περιβαλλοντικών Όρων και εξετάζει τη δυνατότητα ένταξης εγκαταστάσεων και περιοχών σε πρόγραμμα αξιοποίησής τους από την τοπική κοινωνία, με ειδική δε μελέτη του φορέα εκμετάλλευσης καθορίζονται τα τεχνικοοικονομικά στοιχεία για την επανένταξη των περιοχών επέμβασης στις προβλεπόμενες από το ρυθμιστικό σχέδιο χρήσεις (βλ. όρους δ3.4 και δ3.6). Περαιτέρω, οργανώνεται ειδικό πρόγραμμα παρακολούθησης του έργου και της ποιότητας του περιβάλλοντος με αναλυτική καταγραφή των μεταβλητών που θα καταγράφονται για κάθε υπόεργο και για κάθε περιβαλλοντικό μέσο (ατμόσφαιρα, ύδατα επιφανειακά/υπόγεια/θαλάσσια, έδαφος, ακουστικό περιβάλλον, δονήσεις/ακτινοβολίες, χλωρίδα/πανίδα) και καθορισμό της συχνότητας των μετρήσεων, τα σχετικά δε στοιχεία, πέραν της υποβολής τους στις αρμόδιες υπηρεσίες, δημοσιοποιούνται άμεσα στο διαδίκτυο, ώστε να είναι προσιτά στο ευρύ κοινό, ενώ ετησίως ο οικείος Δήμος ενημερώνεται για την πορεία του έργου με ειδική έκθεση περιβαλλοντικής παρακολούθησης (βλ. όρους δ4.6 και δ4.11.ii-iii). Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στο μηχανισμό ελέγχου της τήρησης των περιβαλλοντικών όρων, προς τούτο δε προβλέπεται η σύσταση, με κοινή υπουργική απόφαση, Επιστημονικής Επιτροπής Ελέγχου Τήρησης των Περιβαλλοντικών Όρων με συμμετοχή και εκπροσώπου του δήμου όπου υπάγεται το έργο, η οποία θα ελέγχει, μέσω των ετήσιων εκθέσεων που θα εκπονεί ο φορέας του έργου και των τεχνικών μελετών και των αποτελεσμάτων των αναλύσεων που κατατίθενται στις αρμόδιες υπηρεσίες, τον τρόπο υλοποίησης της προσβαλλόμενης απόφασης, αλλά και εσωτερικής Επιστημονικής Ομάδας Ελέγχου Τήρησης των Περιβαλλοντικών Όρων που υποχρεούται να συστήσει προς το σκοπό αυτό ο φορέας του έργου (βλ. περιβαλλοντικούς όρους δ1.39 και δ1.40). Εξ άλλου, σε συμφωνία με την αρχή της περιβαλλοντικής ευθύνης, η προσβαλλόμενη απόφαση επιβάλλει την κατάθεση εγγυητικής επιστολής ύψους 50.000.000 ευρώ, την υποχρεωτική ασφαλιστική κάλυψη στο πλαίσιο του π.δ. 148/2009, καθώς και πρόσθετη ασφαλιστική κάλυψη τουλάχιστον 1.500.000 ευρώ ετησίως για την εγκατάσταση απόθεσης αποβλήτων στον Κοκκινόλακκα, ενώ προβλέπει την υποχρέωση τροποποίησης των περιβαλλοντικών όρων ή προσθήκης νέων σε περίπτωση που δημιουργηθούν σοβαρά προβλήματα υποβάθμισης του περιβάλλοντος. Ειδικοί περιβαλλοντικοί όροι έχουν τεθεί προς διασφάλιση της κοινωνικής διάστασης της επίμαχης δραστηριότητας και της διοχέτευσης των κοινωνικοοικονομικών ωφελειών, κατά βάση, προς την τοπική κοινωνία».

17. Ποιές θα είναι οι επιπτώσεις της επένδυσης στα δάση και τα δασικά οικοσυστήματα της περιοχής;

Η μεταλλευτική δραστηριότητα αποτελεί επιτρεπτή, υπό όρους, δραστηριότητα εκμετάλλευσης πλουτοπαραγωγικών πόρων, η οποία, έχει συγκεκριμένη χρονική διάρκεια και συνδέεται με υποχρέωση ανάπλασης του μεταλλευτικού χώρου μετά τη λήξη της δραστηριότητας αυτής.

Συνολικά η έκταση που πρόκειται να αποψιλωθεί για την υλοποίηση της επένδυσης ανέρχεται σε 3.238,28 στρέμματα, το οποίο αντιστοιχεί στο 0,44% του Δήμου Αριστοτέλη (740.000 στρέμματα), τα δε είδη που πρόκειται να θιγούν είναι κατά βάση δρυοδάση, σε ποσοστό 0,01% του συνόλου της έκτασης που καταλαμβάνουν στον Δήμο Αριστοτέλη, δάση οξιάς, σε ποσοστό 2,2% και εκτάσεις αείφυλλης πλατύφυλλης και σκληροφυλλικής βλάστησης, σε ποσοστό 0,29%, ενώ ουδεμία επέμβαση προβλέπεται στα δάση

καστανιάς. Και βέβαια επισημαίνεται ότι ενώ η μέση δασοκάλυψη των Δήμων της ελληνικής επικράτειας κυμαίνεται στο 18%, η δασοκάλυψη του Δήμου Αριστοτέλη ανέρχεται στο 85%.

Για νομικές και άλλες λεπτομέρειες μπορείτε να διαβάσετε τα ιδιαίτερα εκτενή άρθρα 16 και 17 της απορριπτικής απόφασης του ΣτΕ της 11ης Απριλίου 2013, όπου παρατίθενται αναλυτικά στοιχεία για την άσκηση μεταλλευτικών δραστηριοτήτων εντός δασών και δασικών εκτάσεων.

«[...16. Επειδή, εξ άλλου, με το τρίτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 24 του Συντάγματος, ανατίθεται στον κοινό νομοθέτη να θεσπίσει τις αναγκαίες ρυθμίσεις για την προστασία των δασών και των δασικών εκτάσεων, ενώ με το τελευταίο εδάφιο της ίδιας παραγράφου επιβάλλεται ευθέως ο κανόνας απαγόρευσης μεταβολής του προορισμού τους, παρέχεται δε στο νομοθέτη η δυνατότητα να επιτρέψει μόνον κατ' εξαίρεση την αλλοίωση της μορφής των δασών και των δασικών εκτάσεων για λόγους δημόσιας ωφέλειας, αφού εκτιμηθούν οι επιπτώσεις της αλλοιώσεως στο φυσικό περιβάλλον, η σημασία της διαφυλάξεως των εκτάσεων με δασική βλάστηση συγκριτικά με τη σημασία που έχει ο σκοπός για τον οποίο αυτή επιβάλλεται καθώς και με τον τρόπο, με το οποίο ο σκοπός αυτός θα μπορούσε ενδεχομένως να επιτευχθεί χωρίς αλλοίωση, και μόνον αν ο σκοπός δεν μπορεί να εκπληρωθεί με άλλον τρόπο που, έστω και δαπανηρότερος, δεν θα έθιγε την υπάρχουσα στην έκταση δασική βλάστηση. Εξ άλλου, κατά το άρθρο 4 του ν. 998/1979 (Α' 289): <<1. Τα δάση και αι δασικά εκτάσεις, διά την αποτελεσματική και διαρκή προστασίαν των, διακρίνονται αναλόγως προς την ωφελιμότητα και τας λειτουργίας τας οποίας εξυπηρετούν ως ακολούθως: α) Δάση και δασικές εκτάσεις που παρουσιάζουν ιδιαίτερο επιστημονικό, αισθητικό, οικολογικό και γεωμορφολογικό ενδιαφέρον ή περιλαμβάνονται σε ειδικές ζώνες διατήρησης και ζώνες ειδικής προστασίας εθνικοί δρυμοί, αισθητικά δάση, υγροβιότοποι, διατηρητέα μνημεία της φύσης, δίκτυα και περιοχές προστατευόμενα από τις διατάξεις του κοινοτικού δικαίου, αρχαιολογικοί χώροι, το άμεσο περιβάλλον μνημείων και ιστορικοί τόποι) (όπως η περ. αυτή αντικαταστάθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 1 του Ν. 3208/2003, ΦΕΚ 303 Α'). β) Δάση και δασικά εκτάσεις, αι οποίαι ασκούν ιδιαιτέραν προστατευτικήν επίδρασιν επί των εδαφών και των υπογείων υδάτων, ως αι κείμεναι εντός λεκανών απορροής χειμάρρων, αι υπερκείμεναι πόλεων, χωρίων ή οικισμών, αι ασκούσαι προστασίαν επί παρακειμένων φυσικών ή πολιτιστικών μνημείων ή σημαντικών τεχνικών έργων (προστατευτικά δάση και δασικά εκτάσεις), γ) ...>>. Στο άρθρο 56 του ίδιου νόμου ορίζεται ότι: <<1. Εις τα δάση και τας δασικές εκτάσεις των κατηγοριών γ' και ε' της παραγράφου 1 του άρθρου 4 και αι οποίαι δεν εμπίπτουν εις τας περιπτώσεις α', δ', ε' και ζ' της παραγράφου 2 του αυτού άρθρου, επιτρέπεται η εγκατάστασις βιομηχανιών κοπής και επεξεργασίας ξύλου ή βιομηχανιών εχουσών ως πρώτην ύλην το ξύλον ή άλλα προϊόντα του δάσους, ως και βιομηχανιών γάλακτος και γαλακτοκομικών προϊόντων. Η εγκατάστασις γίνεται κατόπιν αδειάς του νομάρχου, χορηγούμενης μετά σύμφωνον γνώμην του συμβουλίου δασών του νομού και πάντοτε υπό τον όρον της τηρήσεως των υπό των δασικών κανονισμών προβλεπόμενων μέτρων ασφαλείας. 2. ... 3. Ναυπηγεία ή διυλιστήρια ή άλλα μεγάλα βιομηχανικά συγκροτήματα επιτρέπεται να εγκατασταθούν και καταλάβουν δάση και δασικές εκτάσεις περιλαμβανομένας εις την υπό στοιχείον β' κατηγορίαν της παραγράφου του άρθρου 4 του παρόντος, μη περιλαμβανομένας δε εις τας υπό στοιχεία α' και ε' της αυτής παραγράφου περιπτώσεις ουδέ εις τας κατηγορίας α' και β' της παραγράφου 1 του αυτού άρθρου 4, εφ' όσον τούτο επιβάλλεται εκ της φύσεως των ως άνω επιχειρήσεων και εκ της θέσεως εις ην κείνται τα δάση ή αι δασικά εκτάσεις. Η σχετική έγκρισις παρέχεται υπό του Υπουργικού Συμβουλίου διά πράξεως αυτού. Η εκχέρσωσις της αναγκαιούσης εκτάσεως γίνεται πάντοτε υπό τον όρον της αναλήψεως της υποχρεώσεως προς αναδάσωσιν περιβαλλούσης τας εγκαταστάσεις η εγγύς προς αυτάς κειμένας περιοχής εις έκτασιν μείζονα μέχρι και του διπλάσιου της καταλαμβανομένης υπό των εν λόγω

εγκαταστάσεων. 4 ... 5 Περαιτέρω, στο άρθρο 57 προβλέπεται ότι: «1.... 2. Εκμετάλλευσις μεταλλείων και λατομείων διά της εξορύξεως, διαλογής, επεξεργασίας και αποκομιδής μεταλλευτικών ή λατομικών ορυκτών, διάνοιξις οδών προσπελάσεως και ανεγέρσεως εγκαταστάσεων εξυπηρετουσών τας ανάγκας εκμεταλλεύσεως τούτων εντός δασών ή δασικών εκτάσεων επιτρέπονται ελευθέρως, εφ' όσον εχορηγήθη η κατά την προηγουμένη παράγραφον έγκρισις ερεύνης. Εάν δεν εχορηγήθη η ως είρηται έγκρισις ερεύνης, απαιτείται ειδική έγκρισις της εκμεταλλεύσεως, χορηγούμενη δι' αποφάσεως του νομάρχου, εκδιδομένης μετά γνώμην του νομαρχιακού συμβουλίου δασών και εφ' όσον την εκμετάλλευσιν τούτων θεωρεί ιδιαιτέρως συμφέρουσαν διά την εθνικήν οικονομίαν το Υπουργείον Βιομηχανίας. ... Εις πάσαν περίπτωσιν απαιτείται έγκρισις διά την εκμετάλλευσιν μεταλλείων ή λατομείων εντός δασών ή δασικών εκτάσεων των κατηγοριών α' και β' παραγράφου 1 του άρθρου 4, ως και των κατηγοριών δ', ε' και ζ' της παραγράφου 2 του αυτού άρθρου, ανεξαρτήτως του αν εχορηγήθη ή μη κατά την προηγουμένη παράγραφον έγκρισις. ... 3. Η εκμετάλλευσις των μεταλλευτικών και λατομικών ορυκτών ενεργείται υποχρεωτικώς κατά τρόπον μη καταστρέφοντα την δασικήν βλάστησιν ει μη εις το απολύτως απαραίτητον μέτρον. Η εναπόθεσις ή μεταφορά των στείρων ή καταλοιπίων εκ των εξορυσσομένων μεταλλευμάτων ή λατομικών ορυκτών ενεργείται εις ειδικούς προς τούτο χώρους κατά τους όρους της εν άρθρω 45 παρ. 4 μελέτης». Ως έχει κριθεί, κατά την ερμηνεία των διατάξεων του ν. 998/1979 που ρυθμίζουν, μεταξύ άλλων, την άσκηση μεταλλευτικών δραστηριοτήτων εντός δασών και δασικών εκτάσεων υπό το φως του άρθρου 24 παρ. 1 του Συντάγματος που επιτάσσει την προστασία των δασών και δασικών εκτάσεων, είναι ανεκτή η μεταβολή της μορφής εκτάσεως με δασική βλάστηση για την άσκηση των δραστηριοτήτων αυτών, προκειμένου να ικανοποιηθούν ανάγκες οι οποίες δεν θα μπορούσαν να ικανοποιηθούν διαφορετικά, εφ' όσον, όμως, κριθεί ότι η συγκεκριμένη ανάγκη υπερτερεί της διαφυλάξεως εκτάσεως με δασική βλάστηση και ότι δεν υφίσταται τρόπος ικανοποίησώς της με άλλο τρόπο. Κριτήριο της ανάγκης είναι ότι η ικανοποίησή της έχει για την εθνική οικονομία ζωτική σημασία, εκτιμώμενη, μεταξύ άλλων, εν όψει της σπανιότητας και του βαθμού επάρκειας των ορυκτών και των υφισταμένων δυνατοτήτων καλύψεως της σχετικής ζήτησης. Στα πλαίσια αυτά η μεταλλευτική δραστηριότητα αποτελεί επιτρεπτή, υπό όρους, δραστηριότητα εκμετάλλευσης πλουτοπαραγωγικών πόρων, η οποία, έχει συγκεκριμένη χρονική διάρκεια και συνδέεται με υποχρέωση ανάπλασης του μεταλλευτικού χώρου μετά τη λήξη της δραστηριότητας αυτής και πάντως δεν συνεπάγεται μεταβολή του νομικού χαρακτήρα των εκτάσεων, αλλά μόνο προσωρινή δυνατότητα επεμβάσεως σε αυτές. Οι όροι και οι προϋποθέσεις υπό τους οποίους επιτρέπεται η ανάπτυξη της εξορυκτικής δραστηριότητας εντός δασών και δασικών εκτάσεων, αλλά και η χωροθέτηση των μονάδων επεξεργασίας των ορυκτών μετά των αναγκαίων υποστηρικτικών υποδομών, διέπονται αποκλειστικά από τις ρυθμίσεις του άρθρου 57 του ν. 998/1979, οι οποίες είναι ειδικότερες σε σχέση με τις διατάξεις του άρθρου 56 του ίδιου νόμου που ρυθμίζουν την εγκατάσταση βιομηχανικών μονάδων εν γένει εντός δασών και δασικών εκτάσεων. Η ερμηνεία αυτή, εξ άλλου, είναι σύμφωνη και προς τα άρθρα 24 και 106 του Συντάγματος, καθ' όσον ο νομοθέτης διά των διατάξεων αυτών αναγνωρίζει την ανάγκη αξιοποίησης των ορυκτών πρώτων υλών της χώρας, αλλά και την ιδιαιτερότητα της εξορυκτικής δραστηριότητας, η οποία περιορίζεται σε περιοχές όπου εντοπίζονται βιώσιμα κοιτάσματα προς εκμετάλλευση και ως εκ τούτου θέτει ειδικές προϋποθέσεις για τη δραστηριότητα αυτή κατά τρόπο ώστε να επιτυγχάνεται τόσο η προστασία του ευαίσθητου οικοσυστήματος όσο και η τεχνικοοικονομική βιωσιμότητα της εκμετάλλευσης, η οποία κρίνεται ιδιαιτέρως συμφέρουσα για την εθνική οικονομία. Ως εκ τούτου, η χωροθέτηση των αναγκαίων υποστηρικτικών υποδομών και βιομηχανικών μονάδων σχετικών με την εξορυκτική δραστηριότητα διέπεται αποκλειστικά από τις διατάξεις του άρθρου 57, οι οποίες δεν απαγορεύουν τη χωροθέτηση των μονάδων αυτών σε περιοχές που εμπίπτουν στις περ. α' και β' της παραγράφου 1 του άρθρου 4, εφ' όσον βέβαια πληρούνται οι

προϋποθέσεις που θέτει η διάταξη αυτή για το επιτρεπτό της επέμβασης σε δάση και δασικές εκτάσεις, ήτοι να αιτιολογείται η ανάγκη χωροθέτησης των μονάδων αυτών πλησίον των περιοχών εξόρυξης, κατά τρόπο ώστε να αποφεύγεται διάχυση των οχληρών επιπτώσεων σε ευρύτερη έκταση του οικοσυστήματος, κατόπιν εξετάσεως εναλλακτικών λύσεων, διερεύνησης των επιπτώσεων που θα προκληθούν στο οικοσύστημα και υιοθέτησης των απαραίτητων μέτρων που θα εξασφαλίζουν αφ' ενός την αποτελεσματική προστασία των περιβαλλοντικών μέσων, ήτοι των αβιοτικών παραγόντων που είναι απαραίτητα για την αναγέννηση του οικοσυστήματος, και αφ' ετέρου την αποκατάσταση του πληγέντος οικοσυστήματος κατά το πέρας της εκμετάλλευσης και, τέλος, στάθμισης του δημοσίου συμφέροντος που εξυπηρετείται από την αξιοποίηση του συγκεκριμένου κοιτάσματος. Εξ άλλου, υπό τους αυτούς όρους και προϋποθέσεις του άρθρου 57 εγκρίνονται και οι χώροι απόθεσης των εξορυκτικών αποβλήτων, οι οποίοι δύνανται να χωροθετούνται και εντός δασών και δασικών εκτάσεων των ανωτέρω κατηγοριών υπό τους ειδικότερους όρους που τίθενται με τις οικείες εγκρίσεις περιβαλλοντικών όρων και εφ' όσον πληρούν τις απαιτήσεις και προδιαγραφές της υπ' αριθμ. 39624/2209/Ε103/2009 Κ.Υ.Α. περί διαχείρισης των αποβλήτων της εξορυκτικής βιομηχανίας, εκδοθείσας σε συμμόρφωση με την οδηγία 2006/21/ΕΚ.

17. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, όπως προκύπτει από τη Μ.Π.Ε. και τα λοιπά στοιχεία του φακέλου, η εκμετάλλευση των εντοπισθέντων κοιτασμάτων και η χωροθέτηση των υποστηρικτικών δραστηριοτήτων στις θέσεις Σκουριές και Μαντέμ Λάκκο λαμβάνουν χώρα σε δάση και δασικές εκτάσεις. Η επιλογή των θέσεων των αναγκαίων συνοδών μονάδων και δομών έγινε, κατόπιν εξετάσεως εναλλακτικών λύσεων, με βάση περιβαλλοντικά κριτήρια, κατά τρόπο ώστε να προκρίνονται οι λύσεις που έχουν τις μικρότερες δυνατές επιπτώσεις τόσο στη βλάστηση και τα οικοσυστήματα, όσο και στα περιβαλλοντικά μέσα της περιοχής. Ειδικότερα, όσον αφορά στο υποέργο Σκουριών, η μέθοδος της κατά βάση υπόγειας εκμετάλλευσης με ενοποιημένο επιφανειακό όρυγμα επελέγη, διότι απαιτεί τη μικρότερη δυνατή έκταση κατάληψης και έχει τις λιγότερες επιπτώσεις στη χλωρίδα, την πανίδα και τα ύδατα, το εργοστάσιο επεξεργασίας του μεταλλεύματος χωροθετείται σε κεντροβαρική θέση σε σχέση με τις προτεινόμενες εγκαταστάσεις απόθεσης και εξόρυξης με αποτέλεσμα τη μείωση της μεταφοράς των προϊόντων και αποβλήτων και τη μικρότερη δυνατή όχληση των οικοσυστημάτων, οι χώροι απόθεσης αποβλήτων εγκαθίστανται στις λεκάνες των ρεμάτων Καρατζά Λάκκου και Λοτσάνικου, θέση που εξασφαλίζει τη μικρότερη δυνατή κατάληψη εδάφους και οικοσυστημάτων, μικρή απόσταση μεταφοράς των αποβλήτων εξόρυξης από τον τόπο παραγωγής τους και μη σημαντικές επιπτώσεις στα επιφανειακά και υπόγεια ύδατα, ενώ οι προκρινθείσες χαράξεις της οδού μεταφοράς των προϊόντων στις εγκαταστάσεις Μαύρων Πετρών και της όδευσης της γραμμής μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας έγινε με γνώμονα τη μικρότερη δυνατή επιβάρυνση τόσο του φυσικού περιβάλλοντος (χρήση υφισταμένων οδών, απόσταση από τα κύρια ρέματα, ελαχιστοποίηση χηματοουργικών, ελαχιστοποίηση γεφυρώσεων ρεμάτων) όσο και των οικισμών και λουπών χρήσεων γης και δραστηριοτήτων (βλ. σελ. 4.2-1 επ. της Μ.Π.Ε.). Όσον αφορά στις εγκαταστάσεις Μαντέμ Λάκκου, εναλλακτικές θέσεις έχουν εξετασθεί για τα εργοστάσια εμπλουτισμού και μεταλλουργίας, καθώς και για τον χώρο απόθεσης αποβλήτων στον Κοκκινόλακκα, επελέγη δε η χωρική συγκέντρωση των μονάδων αυτών σε περιοχή ήδη επιβαρυμένη από την προγενέστερη εκμετάλλευση με σημαντικό ποσοστό άγονων εκτάσεων και διάσπαρτους παλαιούς χώρους απόθεσης αποβλήτων, η οποία εμπίπτει κατά το μεγαλύτερο μέρος της εντός της ζώνης βιομηχανικών εγκαταστάσεων του από 18.10.1979 π.δ., κατά τρόπο ώστε να περιορίζεται στο ελάχιστο δυνατό η κατάληψη δασικών οικοσυστημάτων και να επιτυγχάνεται ο γεωγραφικός περιορισμός των περιβαλλοντικών οχλήσεων (βλ. σελ. 4.3-1 επ., 4.4-18 και 4.5-1 επ.).

Ειδικώς όσον αφορά στο εργοστάσιο μεταλλουργίας, η χωροθέτησή του γίνεται εξ ολοκλήρου εντός της βιομηχανικής ζώνης, συνεπάγεται δε κατάληψη βλαστήσεως που υπάγεται εξ ολοκλήρου στη ζώνη αειφύλλων πλατυφύλλων και οικοτόπων χωρίς υψηλή οικολογική αξία (βλ. σελ. 7.5-5 και 7.5-8).

Συνολικά το ποσοστό των εκτάσεων που πρόκειται να αποψιλωθούν (3.238,28 στρέμματα) αντιστοιχεί στο 0,44% της ευρύτερης περιοχής μελέτης (740.000 στρέμματα), τα είδη δε που πρόκειται να θιγούν είναι κατά βάση δρυοδάση, σε ποσοστό 0,01% του συνόλου της έκτασης που καταλαμβάνουν στην ευρύτερη περιοχή μελέτης, δάση οξιάς, σε ποσοστό 2,2% και εκτάσεις αείφυλλης πλατύφυλλης και σκληροφυλλικής βλάστησης, σε ποσοστό 0,29%, ενώ ουδεμία επέμβαση προβλέπεται στα δάση καστανιάς. Στην περιοχή του Στρατωνίου δεν πλήττονται οικοτόποι με υψηλή οικολογική αξία, ενώ οι αναδασώσεις με ξενικά κωνοφόρα και τα δάση αριάς με χαρακτηριστικά μακκίας βλάστησης μπορούν να επαναδημιουργηθούν χωρίς δυσκολία. Στην Ολυμπιάδα τα νέα έργα που προβλέπονται λαμβάνουν χώρα σε άγονα εδάφη (βλ. σελ. 7.5-7 επ.). Αντίθετα, στις Σκουριές οι τύποι οικοτόπων, μέρος των οποίων πρόκειται να αποψιλωθεί, παρουσιάζουν μεγαλύτερη οικολογική αξία, δεδομένου ότι τρεις τύποι (Δάση οξιάς και δρυός) περιλαμβάνονται στο Παράρτημα Ι της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, χωρίς όμως οι περιοχές που εμφανίζονται αυτοί οι οικοτόποι να έχουν ενταχθεί σε κάποιο καθεστώς προστασίας, δεδομένου ότι δεν αποτελούν οικοτόπους προτεραιότητας, πέραν δε τούτου στην περιοχή κατάληψης των έργων καταγράφηκαν ορισμένα σπάνια είδη χλωρίδας, τα οποία είτε περιλαμβάνονται στο Παράρτημα V της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, είτε περιέχονται στο Κόκκινο Βιβλίο των απειλούμενων φυτών της Ελλάδας. Ωστόσο, σύμφωνα με τη μελέτη οι θιγέστες τύποι οικοτόπων, όσο και τα σημαντικά είδη χλωρίδας παρατηρούνται και στην ευρύτερη περιοχή μελέτης ως εκ τούτου οι επιπτώσεις που θα προκληθούν θα είναι μετρίως σημαντικές (βλ. 7.5-10 επ.). Η Διεύθυνση Δασών Ν. Χαλκιδικής και το Δασαρχείο Αρναίας γνωμοδότησαν αρνητικά επί της μελέτης, κυρίως λόγω των επεμβάσεων που το έργο συνεπάγεται σε "αρχέγονο" δάσος στη θέση Σκουριές, αλλά και των επιπτώσεων που εμφανίζουν οι εξορυκτικές δραστηριότητες εν γένει στα δασικά οικοσυστήματα λόγω των αποψιλώσεων, της διατάραξης των υδάτων, της αύξησης των πλημμυρικών φαινομένων και της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, ενώ η Διεύθυνση Αισθητικών Δασών, Δρυμών και Θήρας του Υ.Π.Ε.Κ.Α. τάχθηκε υπέρ της υλοποίησης του έργου, αφού έλαβε υπ' όψιν την έκταση και το σχεδιάσμα των έργων, την πρόβλεψη σταδιακής αποκατάστασης των θιγέτων χώρων, τα μέτρα που προτάθηκαν, καθώς και το γεγονός ότι οι περιοχές με δασικό χαρακτήρα που καταλαμβάνονται από τις εγκαταστάσεις στις περιοχές Σκουριές και Στρατώνι δεν τελούν υπό οποιοδήποτε καθεστώς προστασίας, οι δε εγκαταστάσεις στην περιοχή της Ολυμπιάδας δεν θίγουν και βρίσκονται εκτός των οικοτόπων ειδικής προστασίας του δικτύου Natura 2000. Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι κατά την έκδοση της προσβαλλόμενης αποφάσεως ελήφθησαν υπ' όψιν τόσο η σπανιότητα και η ποιότητα του μεταλλεύματος, η εξόρυξή του χάριν του δημοσίου συμφέροντος και ειδικότερα της εθνικής οικονομίας και της ανάπτυξης της απασχόλησης, όσο και η επέμβαση στο ευαίσθητο δασικό οικοσύστημα της περιοχής, εξετάστηκαν οι δυνατές εναλλακτικές λύσεις ως προς τη χωροθέτηση των επιμέρους μονάδων και δραστηριοτήτων, συνεκτιμήθηκε η σημασία του κοιτάσματος Σκουριών, βάσει του οποίου και μόνο καθίσταται δυνατή η χρήση της μεθόδου της ακαριαίας τήξης που παρουσιάζει τα μέγιστα συγκριτικά πλεονεκτήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης και, κατόπιν αξιολογήσεως των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, ελήφθησαν τα απαραίτητα, κατά την ουσιαστική κρίση της Διοίκησης, μέτρα για τη μείωση ή την εξάλειψη των επιπτώσεων αυτών, τα οποία διασφαλίζουν τη μη διατάραξη του ευρύτερου δασικού οικοσυστήματος, μικρό μέρος του οποίου θίγεται με την επίμαχη δραστηριότητα, τη μη επέμβαση σε οικοτόπους προτεραιότητας, τη διατήρηση των σπάνιων και ενδημικών ειδών χλωρίδας, την προστασία των περιβαλλοντικών μέσων (έδαφος, ύδατα, αέρας), την ανάπτυξη των εργασιών κατά τρόπο που να επιτρέπει τη σταδιακή αποκατάσταση των χώρων και, τέλος,

την αποκατάσταση των δασικών οικοσυστημάτων μέσω επιστημονικών προσεγγίσεων και κατόπιν εκπονήσεως ειδικών φυτοτεχνικών και δασοτεχνικών μελετών, έτσι ώστε το περιβαλλοντικό ισοζύγιο να αποβεί θετικό υπέρ των αποκατεστημένων επιφανειών και να επανέλθει, κατά το δυνατόν, η βιοποικιλότητα των περιοχών επέμβασης σε επίπεδα που προσομοιάζουν στην πρότερη κατάσταση. Ως εκ τούτου, η κρίση αυτή της Διοίκησης, η οποία αντιμετωπίζει όλα τα ζητήματα που τέθηκαν με τις προαναφερθείσες αρνητικές γνωμοδοτήσεις του Δασαρχείου Αρναίας, αιτιολογείται νομίμως, τα δε περί του αντιθέτου προβαλλόμενα θα πρέπει να απορριφθούν. Εξ άλλου, ο ειδικότερος λόγος, με τον οποίο προβάλλεται ότι κατά παράβαση των άρθρων 56 και 57 του ν. 998/1979 χωροθετούνται βιομηχανικές μονάδες και χώροι απόθεσης εξορυκτικών αποβλήτων σε δάση και δασικές εκτάσεις που εμπίπτουν στις κατηγορίες των περ. α' και β' της παρ. 1 του άρθρου 4 του ν. 998/1979, θα πρέπει να απορριφθεί ως νόμω αβάσιμος, καθ' όσον, σύμφωνα με την προπαρατεθείσα ερμηνεία των εφαρμοστέων διατάξεων, επιτρεπτός κατά νόμο χωροθετούνται αφ' ενός οι υποστηρικτικές μονάδες επεξεργασίας, στις οποίες γίνεται, κατόπιν μηχανικής προπαρασκευής, ο εμπλουτισμός του μεταλλεύματος, ήτοι η ανάκτηση με επίπλευση συμπυκνώματος χαλκού-χρυσού και ο βαρυτομετρικός διαχωρισμός του χρυσού, όπως αναλυτικά περιγράφεται στο Κεφάλαιο 5.3.3 της μελέτης και, αφ' ετέρου, οι χώροι απόθεσης αποβλήτων σε δάση και δασικές εκτάσεις στις περιοχές Σκουριών και Μαντέμ Λάκκου, εφ' όσον έχουν τηρηθεί, κατά τα διαλαμβανόμενα ανωτέρω, οι όροι και οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 57 του ν. 998/1978, η δε μονάδα μεταλλουργίας χωροθετείται εξ ολοκλήρου εντός της υφιστάμενης από το έτος 1979 βιομηχανικής ζώνης. Περαιτέρω, απορριπτός ως ερειδόμενος επί εσφαλμένης προϋποθέσεως είναι ο λόγος περί παραβιάσεως του Ειδικού Χωροταξικού Πλαισίου της Βιομηχανίας περί δασώσεως άλλης εκτάσεως ισοδύναμης με την θιγείσα από την εξορυκτική δραστηριότητα, καθ' όσον ο όρος αυτός προβλέπεται στην περίπτωση που δεν γίνεται δεκτή σε πρώτο στάδιο η χωροθέτηση της δραστηριότητας σε δασική έκταση, γεγονός που δεν συντρέχει εν προκειμένω, εν πάση δε περιπτώσει ο προτεινόμενος σχεδιασμός προβλέπει ευρύτατες αποκαταστάσεις περιοχών που έχουν θιγεί από ιστορικές εκμεταλλεύσεις, ώστε να πληρούται ο όρος αυτός».

18. Ποιές θα είναι οι επιπτώσεις του μεταλλείου των Σκουριών στα νερά της περιοχής;

Η ροή και η ποιότητα των επιφανειακών νερών δεν αναμένεται να επηρεαστούν λόγω της περιμετρικής υδραυλικής προστασίας όλων των εγκαταστάσεων και διοχέτευσης των καθαρών νερών στα πλησιέστερα υδατορρέυματα καθώς και συλλογή των ομβρίων υδάτων και ανακύκλωσή τους στην παραγωγική δραστηριότητα.

Ομοίως δεν αναμένεται να επηρεαστούν η ροή και η ποιότητα των υπογείων υδάτων δεδομένου του σημαντικού αποθέματος νερών που υπάρχουν στην περιοχή, της εφαρμογής της βέλτιστης διαθέσιμης τεχνικής της «εισπίεσης» με την οποία επιτυγχάνεται η επαναδιάθεση στον υδροφόρο ύδατος με τα ίδια χαρακτηριστικά ποιότητας, της αδρανούς φύσης των αποβλήτων και των μέτρων που έχουν ληφθεί ώστε να αποφεύγεται η επαφή τους με τα ύδατα.

Περισσότερες λεπτομέρειες θα βρείτε στο άρθρο 23 της απορριπτικής απόφασης του ΣτΕ της 11ης Απριλίου 2013 κατά της αίτησης ακύρωσης της υπ' αριθμ. 201745/26.7.2011 κοινής απόφασης έγκρισης Περιβαλλοντικών όρων της επένδυσης:

«[...23. Επειδή, περαιτέρω, προβάλλεται ότι η προσβαλλόμενη είναι ακυρωτέα, διότι δεν βασίζεται σε σχέδια διαχείρισης των λεκανών απορροής της Κεντρικής Μακεδονίας, αφού αυτά δεν έχουν ακόμη εκπονηθεί, καίτοι έληξε η προθεσμία προσαρμογής που έχει τεθεί με την οδηγία 2000/60. Ο λόγος αυτός είναι απορριπτός ως αβάσιμος, διότι η άντληση και

χρήση νερού κατά την εξόρυξη και τις συνοδές της δραστηριότητες, η οποία συμβαίνει ανεξαιρέτως σε κάθε εξορυκτική δραστηριότητα, δεν συνιστά έργο διαχείρισης και αξιοποίησης των υδατικών πόρων, ώστε να απαιτείται η προηγούμενη εκπόνηση των σχεδίων διαχείρισης των λεκανών απορροής (πρβλ. ΣτΕ Ολομ. 462/2010). Εξ άλλου, σύμφωνα με ρητό όρο της προσβαλλόμενης (δ1.26), άμα τη εγκρίσει του οικείου σχεδίου διαχείρισης υφίσταται υποχρέωση επανεξέτασης και τροποποίησης των σχετικών περιβαλλοντικών όρων, κατά τρόπο ώστε να συνάδουν με τα προγράμματα μέτρων, παρακολούθησης υδάτων και ειδικών μέτρων κατά της ρύπανσης που θα οριστούν με το εν λόγω σχέδιο. Περαιτέρω, προβάλλεται ότι το επίμαχο σχέδιο αντίκειται στην αρχή της βιώσιμης διαχείρισης των υδατικών πόρων, διότι απουσιάζει ο προγραμματισμός των υδατικών αποθεμάτων ανά υδρογεωλογική λεκάνη που απαιτεί το οικείο Περιφερειακό Πλαίσιο, όπως δε συνομολογείται στη Μ.Π.Ε., οι επιπτώσεις στο υδατικό περιβάλλον λόγω της σημαντικής επέμβασης στο ποτάμιο σύστημα της περιοχής (διακοπή ποτάμιου συστήματος Χαβρία, εκτροπές ρεμάτων, χρήση τους ως χώρων εναπόθεσης τελμάτων εμπλουτισμού), θα είναι μόνιμες και μη αναστρέψιμες, ενώ η άντληση σημαντικών ποσοτήτων ύδατος για τις ανάγκες της δραστηριότητας υπερβαίνουν τη φέρουσα ικανότητα της περιοχής, η οποία έχει ήδη αρνητικό υδατικό ισοζύγιο. Ωστόσο, και οι ισχυρισμοί αυτοί προβάλλονται αβασίμως, καθ' όσον στη συγκεκριμένη περίπτωση έχει εκπονηθεί ειδική μελέτη με τίτλο «Προκαταρκτική Εφαρμογή Άρθρων 5 & 6 Οδηγίας Πλαίσιο για τα Ύδατα» (βλ. Παράρτημα ΙΙΙΒ της Μ.Π.Ε.), αφού ελήφθη υπ' όψιν το σύνολο των μελετών που έχουν εκπονηθεί για την περιοχή (ειδική διαχειριστική μελέτη λεκανών απορροής Χαβρία, Ολύμπιου και Πετρενίων, 2009, σύστημα παρακολούθησης υδάτων Ν.Α. Χαλκιδικής, μελέτη απογραφής κατάστασης περιβάλλοντος στην περιοχή του έργου, 2005, μελέτες οριοθέτησης Κοκκινόλακκα, Καρόλακκα και Μαυρόλακκα, ειδική υδρογεωλογική μελέτη Σκουριών, ΙΓΜΕ, 2010, μελέτη «Εφαρμογή του άρθρου 5 της Οδηγίας-Πλαίσιο 2000/60/ΕΕ», 2008). Στην ειδική αυτή μελέτη γίνεται ανάλυση και αξιολόγηση των υδρολογικών δεδομένων με βάση τις απαιτήσεις της οδηγίας για τα ύδατα, κατόπιν καθορισμού των υδατικών συστημάτων, ποτάμιων, υπόγειων και παράκτιων υδάτων, ανάλυση των πιέσεων και αξιολόγηση των επιπτώσεων του έργου στην προστασία και διαχείριση των υδατικών πόρων της περιοχής μελέτης, όπως αναλυτικά παρατίθεται στο Κεφάλαιο 7 της Μ.Π.Ε. Και ναι μεν οι επιπτώσεις αξιολογούνται από τους μελετητές συνολικά ως σημαντικές και μόνιμες λόγω της επέμβασης στο ποτάμιο σύστημα της περιοχής, η αξιολόγηση όμως αυτή αφορά μόνο την περιοχή Στρατωνίου και όχι τις περιοχές Ολυμπιάδας και Σκουριών (βλ. σελ. 7.10-37). Ειδικότερα, όσον αφορά στην περιοχή των Σκουριών, στη μελέτη αναφέρεται ότι η ποιότητα των επιφανειακών υδάτων δεν αναμένεται να επηρεαστεί λόγω της περιμετρικής υδραυλικής προστασίας όλων των εγκαταστάσεων. Τα συλλεγόμενα ύδατα θα διοχετεύονται στα πλησιέστερα υδατορρέυματα, ενώ η κατάληψη τμήματος της λεκάνης απορροής του Καρόλακκα (4,6%) θα έχει μετρίως σημαντικές επιπτώσεις στα επιφανειακά ύδατα της περιοχής, καθ' όσον το ποτάμιο υδατικό σύστημα θα στερείται μόνο πλημμυρικών νερών και όχι βασικής απορροής, ενώ είναι πλήρως αναστρέψιμη στη φάση αποκατάστασης. Περαιτέρω, η μόνιμη κατάληψη των κλάδων του Καρόλακκα, Καρατζά Λάκκου και Λοτσάνικου από τους χώρους απόθεσης αποβλήτων (η οποία θα είναι διαδοχική) δεν αξιολογείται ως σημαντική, αφού το υδατικό σύστημα του Καρόλακκα δεν θα επηρεαστεί ουσιαστικά είτε ως προς την υδρομορφολογική του κατάσταση είτε ως προς το σκέλος της οικολογικής του ποιότητας που εξαρτάται από την υδρομορφολογία, από τα δε νερά που θα αντληθούν για τον καταβιβασμό στάθμης στο μεταλλείο Σκουριών θα υπάρχει περίσσεια που θα «επανεισπιέζεται» στον υδροφόρο ορίζοντα με θετικές επιπτώσεις στο σύστημα υπογείων υδάτων της προσχωματικής λεκάνης Ασπρόλακκα. Περαιτέρω, η επίδραση του κώνου στα επιφανειακά νερά αξιολογείται μεν ως αρνητική, καθώς αναμένεται μείωση των πηγαίων εκφορτίσεων στα ρέματα Καρατζά Λάκκου και Λοτσάνικου και σε μικρότερους συμβάλλοντες κλάδους του Καρόλακκα και Ασπρόλακκα,

ενώ ελαφρά μείωση αναμένεται να υποστούν οι συμβάλλοντες του ποταμού Χαθρία (ρέμα Παναγιάς και ρέμα Ξινονέρι), οι οποίοι βρίσκονται οριακά εντός της επιρροής του κώνου. Ωστόσο, ο καταβίβασμός της στάθμης του υπόγειου νερού δεν αξιολογείται ως σημαντική επίπτωση, δεδομένου του σημαντικού αποθέματος νερών που υπάρχουν στην περιοχή και της εφαρμογής της βέλτιστης διαθέσιμης τεχνικής της «εισπίεσης», με την οποία επιτυγχάνεται η επαναδιάθεση στον υδροφόρο ύδατος με τα ίδια χαρακτηριστικά ποιότητας. Όσον δε αφορά στις υφιστάμενες γεωτρήσεις ύδρευσης των περιοχών Παλαιοχωρίου και Μεγάλης Παναγιάς, οι οποίες αναμένεται να επηρεαστούν από τον κώνο και να υποστούν πτώση 20-40 μ., η μελέτη προτείνει επανορθωτικά μέτρα είτε μέσω εκβαθύνσεως είτε με χρήση εισπιεζόμενου νερού. Τέλος, η ροή και η ποιότητα των υπογείων υδάτων δεν αναμένεται να επηρεαστούν ούτε από τους χώρους απόθεσης αποβλήτων ούτε από τη λειτουργία του μεταλλείου, καθ' όσον τα απόβλητα είναι αδρανή με μηδενικό βαθμό παραγωγής οξύτητας και έχουν ληφθεί όλα τα μέτρα ώστε να αποφεύγεται η επαφή τους με τα ύδατα (βλ. Κεφάλαιο 7.10.3). Οι επιπτώσεις δε αυτές στα υδατικά συστήματα της περιοχής αντιμετωπίζονται, κατά την ανέλεγκτη ακυρωτικά σχετική κρίση της Διοίκησης, αποτελεσματικά με τους περιβαλλοντικούς όρους που τίθενται στην προσβαλλόμενη απόφαση, καθώς διασφαλίζουν την καλή κατάσταση διατήρησης, ποσοτική και ποιοτική, των υδάτων κατά τη διάρκεια του έργου, τη μη διατάραξη του υδρολογικού ισοζυγίου, την κάλυψη των υφιστάμενων αναγκών υδροδότησης, αλλά και την αποκατάσταση των υδάτινων οικοσυστημάτων της περιοχής που έχουν ρυπανθεί από προγενέστερες εκμεταλλεύσεις. Ειδικότερα, προβλέπεται η κατασκευή αποστραγγιστικών έργων περιμετρικά όλων των περιοχών επέμβασης για την ελαχιστοποίηση των επιφανειακών απορροών και την απόδοση καθαρού νερού στους φυσικούς αποδέκτες, υδραυλικά τεχνικά έργα είτε εκτροπής είτε συλλογής υδάτων στα ανάντη όλων των εγκαταστάσεων, καθώς και συλλογή των ομβρίων υδάτων και ανακύκλωσή τους στην παραγωγική διαδικασία. Επίσης επιβάλλεται στον φορέα η υποχρέωση λήψης όλων των απαραίτητων μέτρων ώστε να μην επηρεαστούν οι πηγές και οι νόμιμα υφιστάμενες υδροληψίες, άλλως οφείλει να αναλάβει το κόστος δράσεων αποκατάστασης ή την αντικατάσταση της τροφοδοσίας με νερό ίδιας τουλάχιστον ποσότητας και ποιότητας που συμφωνεί με τις προδιαγραφές της κείμενης νομοθεσίας. Περαιτέρω, ο φορέας εκμετάλλευσης υποχρεούται να λαμβάνει όλα τα απαραίτητα μέτρα για την αποφυγή διαρροών στερεών ή υγρών ανεπεξέργαστων αποβλήτων και όξινων απορροών σε υδάτινους αποδέκτες και αποστραγγιστικά αυλάκια. Επεξεργασμένα ύδατα που διατίθενται σε επιφανειακό αποδέκτη θα πρέπει να πληρούνται τα θεσμοθετημένα πρότυπα ποιότητας περιβάλλοντος με τη χρήση βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών, ώστε τα τελικά χαρακτηριστικά τους να συμμορφώνονται με τις τιμές που έχουν θεσπισθεί. Έως την έκδοση του σχεδίου διαχείρισης λεκανών απορροής θα πρέπει να τηρείται η υφιστάμενη νομοθεσία που καθορίζει μέτρα και όρους για την προστασία και διαχείριση επιφανειακών και υπόγειων υδάτων Ν. Χαλκιδικής, ενώ με την ολοκλήρωση του σχεδίου διαχείρισης οι περιβαλλοντικοί όροι θα αναπροσαρμοσθούν, ώστε να συνάδουν με τα προγράμματα που προβλέπει το εν λόγω σχέδιο. Επίσης, προβλέπεται η έγκριση ειδικής τεχνικής μελέτης για οποιοδήποτε αντιπλημμυρικό έργο ή έργο διαχείρισης επιφανειακών υδάτων, θα πρέπει δε κατά τη φάση αποκατάστασης να εξετάζεται η δυνατότητα άρσης των επεμβάσεων εκτροπής των επιφανειακών υδάτων και κάθε άλλης σημαντικής σε αυτά επέμβασης (βλ. όρους δ1.17-δ1.26). Σειρά περιβαλλοντικών όρων έχουν τεθεί ειδικότερα ανά υποέργο προκειμένου να προληφθούν ή να αντιμετωπισθούν επιπτώσεις στην ποσοτική και ποιοτική κατάσταση των επιφανειακών και υπογείων υδάτων και οι οποίοι αφορούν, μεταξύ άλλων, στη διατήρηση του υδρολογικού ισοζυγίου, την παρακολούθηση του κώνου αποστράγγισης των μεταλλείων, την επανεπίεση της περίσσειας νερού στον υδροφόρο σε ειδικά σημεία που θα επιλεγούν κατόπιν μελέτης και τη δυνατότητα διάθεσης μέρους της ποσότητας του αντλούμενου ύδατος στην τοπική κοινωνία (βλ. όρους δ2.31-32, δ2.50, 62.122-125), ενώ

προβλέπεται ειδικό σύστημα παρακολούθησης, ώστε να καθίσταται δυνατή η άμεση λήψη πρόσθετων είτε προληπτικών είτε κατασταλτικών μέτρων, συντρεχούσης της περιπτώσεως (βλ. δ4.31-39). Ειδικότερα, όσον αφορά στο υποέργο των Σκουριών, δίδεται ιδιαίτερη έμφαση στη διατήρηση του υδρολογικού ισοζυγίου της περιοχής με τη μέθοδο της εισπίεσης, η οποία θα γίνεται βάσει ειδικής μελέτης, εγκριθείσης από την αρμόδια Δ/ση Υδάτων, που θα αναλύει τα ποιοτικά και ποσοτικά στοιχεία των εισπιαζόμενων υδάτων, θα τεκμηριώνει την καταλληλότητα των θέσεων επανατροφοδότησης, θα περιλαμβάνει μελέτη διαίτας των νερών που επανεισπιάζονται και θα προτείνει τα κατάλληλα μέτρα (βλ. όρο δ2.123). Με την ίδια μελέτη θα τεκμηριώνεται και η δυνατότητα διάθεσης μέρους της ποσότητας του αντλούμενου ύδατος για ύδρευση, άρδευση κ.λπ. στην τοπική κοινωνία (βλ. όρο δ2. 124). Εξ άλλου, απορριπτέος είναι και ο ειδικότερος ισχυρισμός, σύμφωνα με τον οποίο δεν διασφαλίζεται η προστασία των υπογείων υδάτων, καθ' όσον δεν υιοθετήθηκαν οι υποδείξεις της γνωμοδοτήσεως της Δ/σης Μεταλλευτικών & Βιομηχανικών Ορυκτών του Υ.Π.Ε.Κ.Α., ώστε να καταστεί περιβαλλοντικά ασφαλέστερη η μέθοδος της λιθογόμωσης των υπόγειων κενών της εξόρυξης. Και τούτο διότι, ανεξαρτήτως του ότι οι υποδείξεις της εν λόγω Διεύθυνσης, έχουν ήδη τεθεί ως όροι στην, μεταγενέστερη της προσβαλλόμενης, απόφαση Δ8-Α/Φ.7.49.13/30258 ΠΕ/10.2.2012 του Υφυπουργού Ανάπτυξης περί εγκρίσεως της τεχνικής μελέτης, πάντως η περιβαλλοντικά ασφαλής σύνθεση και χρήση του υλικού λιθογόμωσης έχει τεκμηριωθεί μέσω του περιβαλλοντικού χαρακτηρισμού των αποβλήτων που διενεργήθηκε στο πλαίσιο εκπονήσεως των Σχεδίων Διαχείρισης Αποβλήτων, όπως εκτέθηκε ανωτέρω, παρόμοιες δε ενστάσεις απαντήθηκαν ειδικώς με τα προαναφερθέντα υπομνήματα της παρεμβαίνουσας κατά το στάδιο της διαβούλευσης».